

multo ante propositionem edicti huiusmodi praeterito tempore citra, aut ibi numquam fuerint neque habitaverint, cum eis sit imputandum, qui in talibus locis deliquerunt, et quoniam temeritatis et delicti fomitem ibi habuerint, ac etiam de re solliciti esse debebunt, nec digni sunt qui alibi quaerantur, maxime postquam praesenti lege publicata, intelligent quo sit modo contra eos procedendum.

Et summario
se nullo iuris
ordine servato,
contra eosdem
processus fieri
mandat;

§ 6. Volumus praeterea quod in quolibet processu, contra sic citatos faciendo, procedatur summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura iudicii, nulla terminorum, qui in Curia substantiales appellantur, aut alias iudiciaria observatione interveniente, sed sola facti et contraventionis literarum praedictarum veritate inspecta.

Bannitorum re-
ceptatorum et
fautorum igno-
rantiae excusa-
tionem non re-
cipi decernit,
nisi receptato-
res sint publici
hospitatores;

§ 7. Et ne etiam super culpa vel excusatione ipsorum citatorum, forsan ignorantiam factae contraventionis literarum huiusmodi allegantes, disputando, literis praedictis, et praedecessorum ac nostrae intentioni, publicaeque tranquillitati huiusmodi, per pravas malorum astutias et fucata media, fraus aliqua fiat, declaramus et volumus ut, quoad illos, qui hactenus deliquerunt, circa praesumendam vel probandam eorum scientiam, si ad se defendendum, prout citati erunt, comparuerint, servetur, qualiscumque sit, iuris communis dispositio; quo vero ad illos, qui in futurum deliquisse dicentur, etiam aliis contra eos probationibus non factis, praesumantur, intelligantur et iudicentur scienter literis praedictis (quantum attinet ad receptionem, consilii, auxilii, victualium, loci et favoris praestationem) contravisse, poenasque in illis contentas incurrisse quicumque aliquem in alma Urbe seu alia qualibet ex sanctae Romanae Ecclesiae immediate subiectis civitatibus, terris et locis, pro quocumque crimine capitali, per ipsius Urbis alia-

rumque civitatum ac terrarum et locorum iudices publice bannitum receptaverit, seu illi consilium, victualia, auxilium, favorem, ac pro singulari certamine faciendo locum praestiterit, seu praestari iusserit, curaverit vel permiserit, aut aliquid aliud de praemissis in dictorum praedecessorum literis prohibitis fecerit, et per cuius, etiam absentis et ignorantis, vassallos, officiales, ministros, agentes et homines quoscumque talia facta aut permissa fuerint. Aequae enim peccare arbitramur qui per se ipsum facit et qui non curat ne fiat per eos, quos ipse cohibere potest, alioquin facile esset literarum praefatarum effectum illudere, si illis, qui scire et curare per se ipsos debent, ignorantiae propriae, culpaque alienae permitteretur allegatio, nisi forte de receptione facta delati fuerint publici hospitatores, quos, quoniam suorum hospitem conditionem explorare non tenentur, nolumus censerit esse in culpa, nisi probeatur quod scienter peccaverint.

§ 8. Volumus quoque praesentis cedulae solam signaturam, etiam absque eo quod data et registrata fuerit, et tam ipsam originalem, quacumque constitutione vel regula forsitan contraria non obstantibus, quam eius exempla per notarium Curiae praesentis et pro tempore futuri gubernatoris subscripta, ubique fidem facere.

Solam signaturam sufficere, et eius exempla, a notario curiae gubernat. subscripta, fidem facere declarat;

§ 9. Non obstantibus omnibus illis quae dicti praedecessores in suis literis praedictis voluerunt non obstare, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, statutisque et consuetudinibus, iuramento etc. roboratis, privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis quibusvis, etiam sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus et aliis quibusvis, quacumque, tam mundana quam ecclesiastica auctoritate fulgentibus, personis, concessis et innovatis, illorum tenores, etiamsi, pro sufficienti illorum derogatione, totalis ex-

Contrariisque derogat.

pressio seu insertio, vel alia certa forma requireretur, pro sufficienter expressis habentes, ceterisque contrariis quibuscumque.

Placet, et ita motu proprio praecipimus et ordinamus. I.

MARCELLUS II

PAPA CCXXIV

Anno Domini MDLV.

Marcellus, tituli S. Crucis in Hierusalem cardinalis Cervinus Politianus, electus est Summus Pontifex die IX aprilis MDLV; retento baptismali nomine, Marcellus II voluit appellari; sequenti die sacra thiara insignitus est. Vixit temporibus Caroli V imperatoris, seditque dies XXI, nulla habita cardinalium promotione. Fato cessit die prima maii eiusdem anni, et sepultus est ad Sanctum Petrum. Vacavit Sedes dies XXII ¹.

PAULUS IV

PAPA CCXXV

Anno Domini MDLV.

Paulus IV, Neapolitanus, Ioannes Petrus Carafa cardinalis Theatinus antea dictus, electus est Romanus Pontifex die vigesima tertia maii, anno millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto et solemniter pompa coronatus. Sedit in pontificatu, temporibus Caroli V et Ferdinandi I imperatoris, annos IV, menses II, dies XXVII, diversis promotionibus XIX selectos viros in sacrum senatum cooptavit. Obiit die decimaseptima mensis augusti, anno millesimo quingentesimo quinquagesimo nono, et sepultus est ad Sanctam Mariam supra Minervam. Vacavit Sedes menses IV, dies VII.

¹ Exclusis extremis.

I.

Hiberniae insulam regio titulo aliisque regalibus praeminentiis decorat, instantibus Philippo II Hispaniarum et Mariae Angliae regibus ¹.

Illius, per quem reges regnant et principes dominantur, vices, licet immeriti, gerentes in terris, votis catholicorum regum et principum, quorum probata in Deum pietatis et eximiae erga Romanam Ecclesiam fidei constantia, ac sincerae devotionis affectus in nostro et Apostolicae Sedis conspectu clarere dignoscuntur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis.

Proemium.

§ 1. Hinc est quod nos charissimum in Christo filium nostrum Philippum regem et charissimam in Christo filiam nostram Mariam reginam Angliae et Franciae illustres, a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium tantum consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, insulam Hiberniae, cuius ab eo tempore quo illius dominum per Sedem praedictam adepti sunt reges Angliae, qui pro tempore fuerunt, se dominos tantum nuncupari consueverunt, et cuius regium titulum quondam Henricus octavus, postquam ab unitate Ecclesiae catholicae et obedientia Romani Pontificis secessit, praetextu cuiusdam legis per parlamentum eiusdem insulae, ut praetenditur, latae, primo, et deinde eius natus Eduardus, sextus eorum nominum, qui, dum viverent, pro regibus Angliae se gesserunt, de facto usurparunt, in regnum, ad instar aliarum insularum regiis titulo, dignitate et honore fulgentium, sine praeiudicio iurium

Hibernia regio titulo ornata.

¹ Ex Regest. in Archiv. Vatic.

ipsius Romanae Ecclesiae et cuiuscumque in illa vel ad illam ius habere praetendentes, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, ac gloriosissimae eius genitricis Virginis Mariae totiusque curiae coelestis honorem et fidei catholicae exaltationem, praefatis Philippo rege et Maria regina, nobis super hoc humiliter supplicantibus, de fratrum nostrorum consilio et apostolicae potestatis plenitudine, apostolica auctoritate, perpetuo erigimus, ac titulo, dignitate, honore, facultatibus, iuribus, insigniis, praerogativis, antelationibus et praereminentiis regiis ac quibus alia christifidelium regna utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, insignimus et decoramus.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto, septimo idus iunii, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 7 iunii 1555, pontif. anno I.

II.

Privilegium Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia deputandi personas extra Ordinem¹ in syndicos et oeconomos, ad exigenda legata pia et alia negotia pertractanda, una cum aliarum gratiarum eiusdem Ordinis confirmatione¹.

Paulus Papa IV, ad perpetuam rei memoriam.

Ex ordium. Ex clementi Sedis Apostolicae provisione, necnon personarum Deo devotarum profectu, sub regulari castimonia Domino militantium, pia devotione provenire dignoscitur ut Romanus Pontifex quandoque, per praedecessores suos Romanos Ponti-

¹ Syndici gaudent omnibus privilegiis Ordinis, ex indulto Clementis VII de quo sup., pag. 106, in constitutione XIX, Dum consideramus.

fices, pro religionis conservatione et augmento ac personarum earumdem quiete et commodo, concessa, approbet et innovet, ac probata et innovata apostolica auctoritate communiat, ut eo firmiora persistent, quo saepius fuerint eiusdem Sedis auctoritate circumfulta.

§ 1. Sane, pro parte dilecti filii Clementis de Monelia, ministri generalis Ordinis fratrum Minorum regularis Observantiae, nobis nuper exhibita petitio continebat quod, cum inter operarios, qui ad excolendam vineam Domini Sabaoth, Dei gratia, Ordo ipse magnos probitatis et doctrinae ac animarum salutis fructus semper olim attulerit et quotidie afferre conetur, ac exinde pro suis sanctis studiis honestisque laboribus, proque salute animarum, ab Apostolica Sede, cuius continue pacem et dignitatem Ordo idem fortiter tutatus est, tam spiritualia quam temporalia subsidia ornamentaque acceperit et accipiat, quibus et sancta sua officia ac vitam suam regularem facilius atque expeditius exequi et transigere possint, et ceterae religiosae personae Ordinesque alii, exemplo ipsorum, promptiores alacrioresque ad sua officia persolvenda redantur.

§ 2. Cumque etiam ex ipsius Sedis provisione ac benigna dignatione provenire dignoscatur ut Romanus Pontifex quandoque praedecessorum suorum Romanorum Pontificum gesta innovet, ac innovationem et revocationem restauret, et apostolica auctoritate innovata et restaurata muniat et fulciat, ac in pristinum statum reponat et reducat; et propterea nonnulli Romani Pontifices praedecessores nostri nonnullas gratias, concessionem, indulgentias, peccatorum remissiones, absolutiones, etiam plenarias, libertates, praerogativas, favores, immunitates, exemptiones, declarationes, facultates ac omnia et singula privilegia et indulta, tam spiritualia

Ordinis fratrum de Observantia merita multa sunt.

(qui et alia a subjectis diversi Romani Pontifices plurimas gratias concesserunt.

quam temporalia, etiam per solam signaturam aut per oracula vocis vel alias, etiam contra apostatas, tam pro foro conscientiae quam foro fori, tam praedictis fratrum Minorum quam Sanctae Clarae, ac tertio de Poenitentia nuncupato Ordinibus, illorumque superioribus, fratribus, monialibus et sororibus, ac utriusque sexus personis et monasteriis, domibus, ecclesiis et locis quibuscumque dictorum Ordinum nunc et pro tempore existentibus, in genere vel in specie, etiam per modum communicationis sive extensionis privilegiorum inter se, ac etiam cum aliis quibuscumque Ordinibus Mendicantibus et non Mendicantibus; et felicitis recordationis Gregorius IX, Bonifacius VIII, Alexander IV, Nicolaus III, Clemens V, Eugenius etiam IV, Leo X, Clemens VII, Paulus similiter III ac Iulius etiam III ac alii Romani Pontifices praedecessores nostri et Sedes Apostolica, tam super exemptionibus, etiam ab ordinariorum locorum et legatorum, etiam de latere, ac haereticae pravitatis inquisitorum iurisdictione, visitatione et correctione, quam etiam ab omni impositione, collecta, decima, subsidio, quarta et quinta funeralium et legatorum partibus, pedagogiis et gabellis, ac alio quocumque gravamine per Sedem eandem pro tempore impositis, concesserint.

Martinus IV dedit facultatem deputandi personas extra Ordinem pro rectoribus etc.

§ 3. Ac pia memoriae Martinus IV, etiam praedecessor noster, qui, considerans quod fratres Ordinis Minorum regularis Observantiae huiusmodi pro nulla re temporali, iuxta eorumdem professionem et regularia instituta, possunt in iudicio experiri, ut, exclusis quibuscumque sollicitudinibus, liberius et quietius divinis possent vacare obsequiis, et offerentium, donantium et concedentium aut in ultima voluntate relinquendum Ordini fratrum Minorum vel illius fratribus praedictis aliquid, propter Deum, pia intentio non defraudaretur, ac haeredum et executorum

negligentis obviari posset; ac ut ipsi fratres, secundum modos licitos et congruos, ipsi Ordini relictis sibi in testamentis non fraudarentur, inter alia disposuit quod generales et provinciales ministri ac custodes universi pro tempore ipsius Ordinis fratrum Minorum possent nominare speciales personas, quae non essent de dicto Ordine, pro locorum indigentia singulorum; quas personas taliter per ipsos nominatas pro tempore, in iis legitimam administrationem et generalem et liberam gerere, et ipsos veros et legitimos administratores, oeconomos, syndicos et actores esse, de plenitudine potestatis constituendo, auctoritate apostolica decrevit, qui res ipsas et rerum praedictarum pretium et praedictas elemosynas nomine Romanae Ecclesiae (ad quam rerum mobilium et immobilium, quibus fratres uti possunt, ius, proprietas et dominium nullo medio spectat) reciperent, per eosdem in fratrum ipsorum vilitates, prout eis licet ex Regula vel declaratione Regulae, convertenda, sicut et quando a generalibus et provincialibus ministris et custodibus praedictis et eorum singulis pro tempore, in provincia vel custodia sibi decreta, vel ab eisdem fratribus, de assensu eorum, extitissent requisiti, ac eadem personae petendi exigendi, recipiendi, alienandi praedicta, transigendi quoque et paciscendi, conveniendi, compromittendi, remittendi, refutandi, quietationem faciendi, agendi, defendendi, ac in animas eorum, de calumnia vitanda et veritate dicenda, iurandi, et cuiuslibet alterius generis iuramentum praestandi, cum illis et contra illos, qui huiusmodi res mobiles et immobiles, aut pretium earum, vel relictas elemosynas fratribus in testamentis occuparent vel violenter auferrent, sive contra voluntatem fratrum quomodolibet obtinerent: et generaliter in omnibus causis, rebus et locis huiusmodi ad ipsam eccle-

¹ Utilitates, Ann. Minorum Continuat. (n. T.).

siam spectantibus, ipsorum fratrum usui concessis; necnon pro immunitatibus, libertatibus et iuribus ac privilegiis et indulgentiis eorumdem, sine cuiuslibet satisfactionis et cautionis onere, plenam, generalem et liberam haberent, apostolica auctoritate praefata, in iudicio et extra iudicium, potestatem; revocandi quoque personas easdem et earum quamlibet, ac alias eis subrogandi vel nominandi per supradictum modum nominationis, quoties opportunum foret, quae eandem in praedictis vel similem haberent potestatem plenam et liberam, per suas, sub datum apud Urbem Veterem quintodecimo kalendas februarii, pontificatus sui anno II, auctoritate apostolica praefata, etiam concessit facultatem.

Ioannes XXII
in sua extrava-
gantia Ad condi-
torem dictam fa-
cultatem abstu-
lit.

§ 4. Et licet recolendae memoriae Ioannes Papa XXII, similiter praedecessor noster, constitutione, quae incipit *Ad conditorem*, per quam ministris et custodibus et fratribus praedictis, ne literis et concessione Martini praedecessoris huiusmodi, sine apostolicae Sedis praefatae licentia uterentur, inter cetera prohibuerit.

Martinus V
eam restituit.

§ 5. Nihilominus, prohibitione huiusmodi non obstante, sanctae memoriae Martinus V, similiter praedecessor noster, voluit et eadem auctoritate apostolica concessit ministris et custodibus et fratribus praedictis, quod ipsi et eorum singuli literis Martini IV praedecessoris, ac omnibus in eis contentis huiusmodi libere et licite uti valerent, tamdiu et quousque per Sedem praedictam aliud in praemissis eidem Ordini utilius foret ordinatum.

Eugenius IV
confirmavit.

§ 6. Ac etiam felicis memoriae Eugenius etiam Papa IV, pariter praedecessor noster, ius huiusmodi eidem Ordini per alias suas literas, tenore literarum Martini IV praedecessoris huiusmodi in eis praesertim, ut dicitur, concessit conservari.

§ 7. Necnon etiam pia memoriae Nicolaus V et Sixtus IV, etiam praedecesso-

1 Satisfactio. Ann. sup. cit. (n. 7.)

res nostri, super confessionibus audiendis omnium personarum extranearum et forensium quarumcumque dioecesium per fratres Minores Ordinis et Observantiae regularis huiusmodi, ad hoc a suis superioribus, ut moris est, deputatos, necnon pro absolutionis beneficio illis impendendo, ac sanctissimae Eucharistiae sacramento eis taliter confessis omni tempore, praeterquam in die Resurrectionis Dominicae, licite administrando, per diversas eorum literas, eadem auctoritate apostolica, facultatem concesserunt; ac idem Eugenius et diversi alii Romani Pontifices praedecessores nostri facultatem absolvendi huiusmodi sub certis modis et forma, ac etiam in diversis conventibus Ordinis huiusmodi tunc expressis (etiam vivae vocis oraculo, ut praefertur) ampliarunt et extenderunt, prout in singulis concessionibus et literis eorumdem praedecessorum plenius dicitur contineri.

§ 8. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, ea, quae saepius apostolica auctoritate praefata munita existunt, maiorem obtineant roboris firmitatem, dictusque Clemens minister cupiat privilegia, facultates, concessionem, indulgentias, dispensationes et singulas alias gratias huiusmodi etiam per nos approbari, innovari et confirmari, pro parte eiusdem Clementis ministri nobis fuit humiliter supplicatum ut eidem privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, favoribus, conservatoriis, declarationibus, facultatibus, dispensationibus, gratiis, concessionibus, indulgentiis et indultis, pro illorum observantia viridior, nostrae approbationis robur adicere, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 9. Nos igitur, qui omnium votis, praesertim illis, quibus sub suavi Religionis iugo divinis laudibus et christianae professionis augmento incumbendum perso-

Nicolaus V et Sixtus IV concesserunt facultatem audiendi confessiones et administrandi sacramenta ecclesiastica.

Ordo nunc postulat confirmationem ab isto Pontifice.

Qui omnes gratias dicti Ordinis confirmat.

narum tranquillitati, commoditatibus et honori consulitur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, huiusmodi supplicationibus inclinati, praemissa ac omnia et singula alia privilegia, immunitates, exemptiones, etiam ab inquisitionibus praefatis, libertates, praerogativas, favores, conservatorias, declarationes, facultates, dispensationes, gratias, concessionem, indulgentias et indulta spiritualia et temporalia, etiam per modum communicationis et extensionis inter se et cum aliis Ordinibus Mendicantibus et non Mendicantibus, eiusdem fratrum Minorum regularis Observantiae, ac Sanctae Clarae et de Poenitentia tertio Ordinibus, etiam in congregatione sub trium votorum substantialium professione, et eorumdem superiorum Ordinis Minorum regularis Observantiae huiusmodi obedientia degentibus, ipsorumque superiorum fratribus¹, monialibus, sororibus, ac utriusque sexus etiam singularibus personis, necnon monasteriis, domibus, ecclesiis et locis quibuscumque, in genere et in specie, etiam per solam signaturam, etiam vivae vocis oraculo, ut praefertur, aut alias, tam per praefatos ac quoscumque alios Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem praedictam, quam imperatores, reges et alios principes, sub quacumque forma et expressione verborum concessa, ac etiam iteratis vicibus approbata. Necnon cum omnibus et singulis in eis contentis clausulis, decretis et declarationibus, singulas desuper confectas literas et in eis contenta (etiam prout largius in aliquibus earum eis concessum est) interpretando, et inde secuta quaecumque, illorum omnium tenores et formas, datas, effectus et decreta in illis apposita, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, dicta auctoritate apostolica, tenore praesentium, ex certa scientia, ac de aposto-

1 Superioribus, fratribus etc. loc. s. cit. (n. 7.)

lica potestatis plenitudine approbamus, innovamus et perpetuam roboris firmitatem obtinere et firmiter observari; necnon Ordinibus fratrum Minorum regularis Observantiae et Sanctae Clarae, ac tertio de Poenitentia nuncupato, etiam in congregatione sub obedientia fratrum Minorum Observantiae huiusmodi degentibus superioribus, fratribus, monialibus, etiam Tertiaris nuncupatis, sororibus, personis, monasteriis, domibus, ecclesiis et locis praefatis, etiam per modum communicationis et extensionis huiusmodi suffragari, aliisque frui, uti et gaudere, quando et quoties opus fuerit, posse et debere, in iudicio et extra, ac etiam in foro conscientiae, in omnibus et per omnia, perinde ac si specialiter et expresse eidem fratrum Minorum, ac Sanctae Clarae et tertio de Poenitentia nuncupato, Ordinibus, concessa fuissent, decernimus, supplentes omnes et singulos iuris et facti defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem.

§ 10. Et nihilominus, pro potiori cautela et ampliori dono gratiae, illa omnia et singula, quae per praefatos praedecessores nostros ac imperatores, reges et principes ac nos et Sedem eandem concessa, statuta et ordinata fuerunt, etiam iuxta ampliore et favorabiliorem illorum intelligentiam et interpretationem, et praesertim ut, exclusis quibuscumque sollicitudinibus, liberius et quietius divinis possint vacare obsequiis fratres Minorum regularis Observantiae huiusmodi, et animarum saluti per amplius proficere, et offerentium, donantium, concedentium, aut in ultima voluntate relinquentium Ordini praedicto vel fratribus Ordinis Minorum huiusmodi aliquid propter Deum, pia intentio non fraudetur, ac haeredum et executorum negligentis obvietur, ac ut ipsi fratres, secundum modos licitos et congruos, ipsi Ordini relictis sibi in testamentis, mobilibus et immobilibus bonis, et aliis, etiam

Potestatemque concedi eligendi economos et syndicos.

pecuniariis, sibi quomodolibet oblati, concessis, legatis et donatis pro tempore, etiam pro missis et aliis divinis officiis, eleemosynis et aliis rebus non fraudentur, quod generalis de per se in toto Ordine, et singuli provinciales ministri ac custodes universi pro tempore existentes ipsius Ordinis fratrum Minorum in suis provinciis et custodiis respective, et ad hoc ab eis respective deputati fratres pro tempore, possint nominare speciales personas, quae non sint de dicto Ordine Minorum, pro locorum indigentia singulorum, quando et quoties opus fuerit, in singulis eorum conventibus; quas personas taliter nominatas pro tempore, in iis administrationem legitimam et generalem ac liberam gerere, et ipsos veros et legitimos administratores, oeconomos, syndicos et actores esse, de potestatis plenitudine constituendo, eadem auctoritate etiam decernimus.

Eorumque facultates describit et explicat;

§ 11. Qui res ipsas et rerum ipsarum pretium et praedictas eleemosynas nomine Romanae Ecclesiae (ad quam rerum omnium mobilium et immobilium, quibus fratres uti possunt, ius, proprietas et dominium nullo medio spectat) recipiant et recipere possint et debeant, per eosdem in fratrum ipsorum utilitates, etiam pro victu et vestitu eorum ac reparatione conventuum et aliarum rerum, locorum, conventuum et fratrum huiusmodi necessitatibus pro tempore convertenda, sicut et quando a dietis generali in toto Ordine, et provincialibus ministris ac custodibus praedictis et eorum singulis pro tempore in provincia vel custodia sibi decreta, vel ab eisdem fratribus, de assensu eorum, extiterint requisiti. Ac eadem personae petendi, exigendi, recipiendi, alienandi praedicta, transigendi quoque, paciscendi, conveniendi, compromittendi, committandi, remittendi, refutandi, quietationem faciendi, agendi, defendendi, ac in animas

eorum de calumnia et veritate dicenda iurandi, et cuiuslibet alterius ¹ iuramentum praestandi cum illis et contra illos, qui huiusmodi res mobiles et immobiles, aut pretium earum vel relictas eleemosynas fratribus in testamentis, aut alias eis donatas et concessas occuparent vel violenter auferrent, sive contra voluntatem fratrum quomodolibet retinerent. Et generaliter in omnibus causis, pro rebus et locis huiusmodi, ad ipsam ecclesiam spectantibus, ipsorum fratrum usui concessis; necnon pro immunitatibus et libertatibus, iuribus et privilegiis ac indulgentiis eorundem, sine cuiuslibet satisfactionis ² et cautionis onere, plenam, generalem et liberam habeant auctoritatem, praefata auctoritate apostolica, in iudicio et extra illud, potestatem concedimus. Revocandi quoque personas easdem et earum quamlibet, ac alias subrogandi vel nominandi per supradictum modum nominationis, quoties opportunum fuerit, quae eandem in praedictis vel similem habeant potestatem plenam et liberam, etiam generali ac provincialibus ministris ac custodibus huiusmodi et eorum singulis, ut praefertur, eadem auctoritate facultatem etiam concedimus. Nec propter praemissa fratres Minores huiusmodi contra Regulam Sancti Francisci, quam professi sunt et profitentur in futurum, sive contra statuta regularia sui Ordinis huiusmodi in aliquo facere nec fecisse, immo cum illius observatione, quoad hoc, et pura et sana conscientia, sine alicuius conscientiae scrupulo vixisse hactenus et in posterum vivere. Et sic per quoscumque iudices, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari decernimus et declaramus.

¹ Alterius generis. l. s. c. (n. t.). ² Satisfactionis, ut supra (n. t.).

Auctoritatem quoque audienti confessiones, administrant sacramenta tribuit;

§ 12. Et insuper, ut pro tempore deputatos confessores fratres Ordinis Minorum Observantiae huiusmodi omnium quarumcumque dioecesium utriusque sexus christifidelium ad eos pro tempore recurrentium confessiones audire, eosque, etiam in casibus et censuris, quibus eis per privilegia Sedis Apostolicae, etiam per modum communicationis et extensionis quorumcumque Ordinum, etiam Minorum, hactenus concessum est, posse absolvere, et singuli Ordines, etiam Minorum (quorum privilegia eidem Ordini Minorum sunt communicata et extensa), absolvere consueverunt, absolvendi ac poenitentiam salutarem iniungendi, et omni tempore, praeterquam in die Resurrectionis Dominicae, sacramentum Eucharistiae, tam illis quam aliis quibusvis personis licite ministrandi, apostolica auctoritate praedicta indulgemus ac de novo concedimus in omnibus et per omnia. Ita quod Ordo, superiores ², fratres, moniales, sorores, personae, monasteria, domus, ecclesiae et loca praedicta illis, tam in genere quam in specie concessis, ut praefertur, uti, potiri et gaudere possint et debeant.

Exemptionem a decimis obligatur;

§ 13. Ac ab ipsis inquisitionibus, impositionibus, gravaminibus, oneribus, decimis, quarta et quinta etiam funeralium et aliorum quorumcumque eis legatorum et oblatorum ac concessorum pro tempore, necnon pedagiis et gabellis ac omnibus et singulis aliis supradictis, libera penitus, immunita et exempta, auctoritate apostolica et tenore praedictis, etiam concedimus et indulgemus, ac statuimus et ordinamus.

Executores deputat;

§ 14. Et nihilominus venerabilibus fratribus archiepiscopo Rothomagensi et episcopo Conchensi, ac dilecto filio Curiae causarum Camerae Apostolicae auditori, per praesentes committimus et mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, faciant

¹ Minorum, ib. (n. t.). ² Ordinis superiorum, ib. (n. t.).

auctoritate nostra praesentes literas et in eis contenta quaecumque plenum effectum sortiri, illisque omnes, quos concernunt, pacifice frui et gaudere. Non permittentes quenuquam desuper per quoscumque quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet et rebelles etiam per quascumque (de quibus eis videbitur) censuras et poenas ecclesiasticas ac alia opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo. Ac legitimis super his habendis servatis processibus, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Contraria derogat;

§ 15. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus *Super cathedram Bonifacii*, et *Dudum* universis conciliis ¹, ac Clementinae *Religiosi* de privilegiis, et *Dudum* de sepulturis, ac etiam *Ex frequentibus* de sententia excommunicationis, ac extravagante *Ad conditorem* Ioannis XXII, cum aliis constitutionibus eandem materiam praedictae extravagantis tangentibus seu concernentibus, ac regulis Cancellariae Apostolicae iam editis et in futurum edendis, ac piaae memoriae Bonifacii Papae VIII, etiam praedecessoris nostri, de una, et in concilio generali de dualibus dietis editis (dummodo ultra tres dietas aliquis vigore praesentium ad iudicium non trahatur) et aliis apostolicis ac provincialibus, capitularibus, generalibus et specialibus constitutionibus et ordinationibus, etiam in ultimo generali concilio Lateranensi celebrato, et aliis conciliis editis, necnon statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis, etiam in forma brevis per Leonem X, Clementem VII, Paulum III, Iulium etiam III praefatos ac quoscumque alios Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac Sedem eandem,

¹ Viennensis concilii, loco universis conciliis, ib. (n. t.).

etiam motu proprio, ac scientia et potestatis plenitudine similibus, ac cum quibusvis irritativis, annullativis, cassativis, etiam privilegiorum eorundem revocativis, restrictivis, praeservativis, exceptivis, restitutivis, declarativis, mentis attestativis, ac derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis quomodolibet, etiam pluries, concessis, confirmatis et innovatis, quibusvis personis et Ordinibus in contrarium forsitan concessis, confirmatis et innovatis, quibus omnibus, etiam si, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, et in eis caveatur expresse quod illis nullatenus, aut non nisi sub certis modo et forma derogari possit, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissis, et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam et expressam, de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Ceterisque contrariis quibuscumque.

Exemplis eruditubet.

§ 16. Verum quia difficile foret etc.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die 1 iulii MDLV, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 1 iulii 1555, pontif. anno 1.

III.

Rescissio alienationum et locationum quorumcumque bonorum ecclesiasticorum in damnum ecclesiarum, vel non servatis iuris solemnitatibus, aut alias nulliter factarum ¹.

Paulus episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

§ 1. Iniunctum nobis desuper, meritis licet imparibus, apostolicae servitutis officium, mentem nostram continua pulsant instantia, ut bona ecclesiastica, quae caeca hominum cupiditate occupata detinentur, nostrae operationis ministerio, ad ius et proprietatem eorum, quorum antea erant, omnino reducantur. Cum itaque (sicut nobis innotuit) licet alias felicitis recordationis Symmachus Papa, praedecessor noster, praedium ecclesiae pro aliqua necessitate quovis modo alienari, aut iura ecclesiae in usumfructum dari prohibuerit; et lege huiusmodi omnes custodes adstringi, ac donatorem ac censuratorem et venditorem honorem perdere, et qui praemissis subscriberet, anathema esse, cum eo qui daret sive reciperet, nisi restituerentur, et quaslibet ecclesiasticas personas contradicere et cum fructibus alienata repossidere posse; hocque non solum in Ecclesia Romana conservari, verum etiam in universis per provincias ecclesiis convenire voluerit.

§ 2. Et piae memoriae Paulus Papa II, etiam praedecessor noster, omnium rerum et bonorum ecclesiasticorum alienationem, omneque pactum, per quod ipsorum dominium transferretur ac con-

¹ Similem rescissionem fecit Leo X et postea Iulius III, quorum bullas praetermissi, tamquam minus necessarias, et eas inseruit Rodoan. in suo Tractatu *De rebus ecclesiasticis non alienandis*. De alienationibus istis habes Leonis I constit. IX, *Occasio*, tom. 1, pag. 65; et Pauli II constit. VI, *Ambitiosae*, tom. V, pag. 194.

Symmachus Papa bona ecclesiastica alienari prohibuit in cap. VI *De rebus ecclesiasticis non alienandis*.

cessionem, hypothecam, locationem et conductionem ultra triennium, necnon infeudationem vel contractum emphyteuticum, praeterquam in casibus a iure permissis, ac de rebus et bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis, fieri prohibuerit. Et si quis, contra huius posterioris prohibitionis seriem, de bonis et rebus eisdem quicquam alienare praesumeret, alienatio, hypotheca, concessio, locatio, conductio et infeudatio huiusmodi nullius omnino essent roboris vel momenti, et tam qui alienaret, quam qui alienatas res et bona reciperet, sententiam excommunicationis incurreret, et nihilominus res et bona alienata huiusmodi ad ecclesias, monasteria et loca pia, ad quae antea pertinebant, libere reverterentur.

Alienationes tamen multae factae fuerunt in damnum ecclesiarum, vel non servatis solemnitatibus.

§ 3. Nihilominus a nonnullis annis citra diversae personae, tam saeculares quam ecclesiasticae, complura castra, terras, oppida, civitates et loca, tam Romanae praedictae, quam diversarum cathedralium, etiam metropolitanarum et aliarum ecclesiarum, necnon monasteriorum, domorum et aliorum regularium locorum ac hospitalium et aliorum piorum locorum, praetextu diversarum alienationum, eis de castris, terris, oppidis, civitatibus et locis praedictis, in evidens damnum ecclesiarum, monasteriorum, domorum, hospitalium et aliorum regularium et piorum locorum, seu alias, non servatis solemnitatibus a iure requisitis, factarum, occupaverint, et occupata detinuerint et detineant de praesenti; ac exinde factum sit ut non solum ecclesiarum, monasteriorum et domorum praelati, ac hospitalium et aliorum regularium et piorum locorum huiusmodi rectores, qui ex fructibus, redditibus et proventibus castrorum, terrarum, oppidorum, civitatum et locorum huiusmodi, ecclesias, monasteria et domos, hospitalia et alia loca praedicta gubernabant et il-

Bull. Rom. Vol. VI.

lustrabant, ac eorum ministris alimoniam praebant, notabiliter sint damnificati, verum etiam Romanus Pontifex, qui antea egenis et miserabilibus personis, praesertim nobilibus, ad hanc almam Urbem pro tempore confugientibus, alimenta abunde subministrare consueverat, vix se et familiam suam sustentare, nedum aliis alimenta subministrare possit, in Divinae Maiestatis offensam, et Ordinis clericalis opprobrium, ac plurimorum christifidelium scandalum.

§ 4. Nos, praemissa convenientibus, oculis pertransire nequeunt, quinimo cupientes eis, quantum cum Deo possumus, opportunum remedium adhibere, motu proprio et ex certa nostra scientia, ac de apostolica potestatis plenitudine, omnes et singulas alienationes et in emphyteusim seu censum perpetuum, aut tertiam vel aliam generationem, seu hominis vitam, aut aliud tempus ultra triennium locationes vel concessionem seu permutationes, hypothecas et obligationes, de quibusvis castris, terris, oppidis, civitatibus et locis aut aliis bonis immobilibus, seu rebus et iuribus, tam spiritualibus quam temporalibus, eiusdem Romanae et quorumcumque cathedralium, etiam metropolitanarum, et aliarum ecclesiarum, necnon monasteriorum, domorum et aliorum regularium locorum, et quorumvis beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura et sine cura, saecularium et quorumvis Ordinum regularium, necnon hospitalium et aliorum piorum locorum quorumlibet, per quoscumque, etiam Romanos Pontifices praedecessores nostros, seu eorum auctoritate vel mandato, camerarios suos et clericos Camerae Apostolicae praesidentes, ac quosvis ecclesiarum, monasteriorum et domorum praelatos et beneficiatos, necnon hospitalium et aliorum regularium et piorum locorum rectores, cuiuscumque dignitatis, status, gradus,

¹ *Conventibus*, Matth. et Cherub. (n. T.).

ordinis et conditionis existentes, etiamsi cardinalatus honore pollerent, in damnum ecclesiae, seu non servatis solemnitatibus a iure requisitis, aut alias nulliter hactenus factas, et contractus superinde, sub quibusvis formis et verborum expressionibus habitos et celebratos, etiam si iuramento vallati existant, et quantumvis longa temporis praescriptione robur sumpsisse dici possint, ac ipsius Romanae Ecclesiae favorem aut commodum concernant, eorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, apostolica auctoritate, tenore praesentium rescindimus, irritamus, cassamus et annullamus, ac viribus omnino evacuamus, ac pro rescissis, irritis, cassis et nullis ac penitus infectis haberi volumus.

Detentores quoque debere relaxare bona occupata et fructus restituere declarat.

§ 5. Ipsosque detentores ad castra, terras, oppida, civitates et loca occupata, ac bona, res et iura praedicta Romanae et cathedralibus, etiam metropolitanis, ac aliis ecclesiis, necnon monasteriis, domibus, hospitalibus et beneficiis ac regularibus et piis locis relaxandum, et de fructibus, tam hactenus perceptis, quam in posterum percipiendis realiter satisfaciendum teneri, et ad id etiam sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis, ac etiam pecuniariis, omnibusque aliis opportunis iuris et facti remediis, cogi et compelli posse.

Decretum irritum.

§ 6. Sicque, in praemissis omnibus et singulis, per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, et ipsius Romanae Ecclesiae cardinales, ac eorum collegium, in quavis causa et instantia, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi auctoritate et facultate, iudicari et definiri debere; ac si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernimus.

§ 7. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae derogatoriae.

Nulli ergo etc.

Si quis etc.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto, pridie idus iulii, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 14 iulii 1555, pontif. anno I.

IV.

Leges et ordinationes a iudaeis in Statu Ecclesiastico degentibus observandae 1.

Paulus episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

Cum nimis absurdum et inconveniens existat ut iudaei, quos propria culpa perpetuae servituti submitit, sub praetextu quod pietas christiana illos receptet et eorum cohabitationem sustineat, christianis adeo sint ingrati, ut, eis pro gratia, contumeliam reddant, et in eos, pro servitute, quam illis debent, dominatum vindicare procurent; nos, ad quorum notitiam nuper devenit eosdem iudaeos in alma Urbe nostra et nonnullis S. R. E. civitatibus, terris et locis, in id insolentiae prorupisse, ut non solum mixtim cum christianis et prope eorum ecclesias, nulla intercedente habitus distinctione, cohabitare, verum etiam domos in nobilioribus civitatibus², terrarum et locorum, in quibus degunt, vicis et plateis conducere, et bona stabilia comparare et possidere, ac nutrices et ancillas aliosque servientes christianos mercenarios habere, et diversa alia in ignominiam et contemptum christiani nominis perpetrare praesumant, considerantes Ecclesiam Romanam eosdem iudaeos tolerare in testimonium verae fidei christianae et

Causae harum ordinationum contra hebraeos.

¹ Aliqua ordinavit etiam Innocentius IV in constitutione IV, *Impia*, tom. III, pag. 508.

² In melioribus civitatibus, Giraldi, *Expos. iuris pontif.*, Romae 1830 (n. r.).

ad hoc, ut ipsi, Sedis Apostolicae pietate et benignitate allecti, errores suos tandem recognoscant, et ad verum catholicae fidei lumen pervenire satagant, et propterea convenire ut quamdiu in eorum erroribus persistunt, effectu operis recognoscant se servos, christianos vero liberos per Iesum Christum Deum et Dominum nostrum effectos fuisse, iniquumque existere ut filii liberae filii famulentur ancillae.

Habent in locis a christianorum habitatione separatis;

§ 1. Volentes in praemissis, quantum cum Deo possumus, salubriter providere, hac nostra perpetuo valitura constitutione sancimus quod de cetero perpetuis futuris temporibus, tam in Urbe quam in quibusvis aliis ipsius Romanae Ecclesiae civitatibus, terris et locis, iudaei omnes in uno et eodem, ac si ille capax non fuerit, in duobus aut tribus vel tot quot satis sint, contiguis et ab habitationibus christianorum penitus seiunctis, per nos in Urbe et per magistratus nostros in aliis civitatibus, terris et locis praedictis designandis vicis, ad quos unicus tantum ingressus pateat, et quibus solum unicus exitus detur, omnino habitent.

Synagogam in civitate unam habeant;

§ 2. Et in singulis civitatibus, terris et locis in quibus habitaverint, unam tantum synagogam in loco solito habeant, nec aliam de novo construere, aut bona immobilia possidere possint. Quinimmo omnes eorum synagogas, praeter unam tantum, demoliri et devastare. Ac bona immobilia, quae ad praesens possident, infra tempus eis per ipsos magistratus praesignandum, christianis vendere.

Signum glauci coloris deferant;

§ 3. Et ad hoc ut pro iudaeis ubique dignoscantur, masculi biretum, foeminae vero aliud signum patens, ita ut nullo modo celari aut abscondi possint, glauci coloris, palam deferre teneantur et adstricti sint; nec super non delatione bireti aut alterius signi huiusmodi, praetextu cuiusvis eorum gradus vel praeminentiae seu tolerantiae excusari, aut per eiusdem Ecclesiae came-

rarium vel Camerae Apostolicae clericos, seu alias illi praesidentes personas, aut Sedis Apostolicae legatos vel eorum vicelegatos quovis modo dispensari aut absolvi possint.

Nutrices aut servientes christianos non retineant;

§ 4. Nutrices quoque seu ancillas aut alias utriusque sexus servientes christianos habere, vel eorum infantes per mulieres christianas lactari aut nutriri facere.

Diebus festis publico non laborent;

§ 5. Seu dominicis vel aliis de praeecepto Ecclesiae festis diebus in publico laborare aut laborari facere.

Christianos non gravent;

§ 6. Seu christianos quoquo modo gravare, aut contractus fictos vel simulatos celebrare.

Cum eis non conversentur;

§ 7. Seu cum ipsis christianis ludere aut comedere vel familiaritatem seu conversationem habere nullatenus praesument.

Libros italicos scribant;

§ 8. Nec in libris rationum et computorum, quae cum christianis pro tempore habebunt, aliis, quam latinis literis et alio quam vulgari italico sermone, uti possint, et si utantur, libri huiusmodi contra christianos nullam fidem faciant.

Mercaturam non exercent;

§ 9. Iudaei quoque praefati sola arte strazzariae, seu cenciariae (ut vulgo dicitur) contenti, aliquam mercaturam frumenti vel hordei, aut aliarum rerum usui humano necessariorum facere.

Medici si sint, christianos non curent;

§ 10. Et qui ex eis medici fuerint, etiam vocati et rogati, ad curam christianorum accedere aut illi interesse nequeant.

Domini non vocentur a christianis;

§ 11. Nec se a pauperibus christianis dominos vocari patiantur.

Menses dierum xxx servant in exigendis creditis;

§ 12. Et menses in eorum rationibus et computis ex triginta diebus completis omnino conficiant, et dies, qui ad numerum triginta non ascenderint, non pro mensibus integris, sed solum pro tot diebus quot in effectu fuerint, computentur, et iuxta ipsorum dierum numerum et non ad rationem integri mensis eorum credita exigant. Ac pignora, eis pro cautione pecuniarum suarum pro tempore consignata,

nisi transactis prius a die, quo illa eis data fuerint, decem et octo integris mensibus, vendere nequeant, et postquam menses praedicti effluxerint, si ipsi iudaei pignora huiusmodi vendiderint, omnem pecuniam, quae eorum credito superfuerit, domino pignorum consignare.

Statuta locorum serventur;

§ 13. Et statuta civitatum, terrarum et locorum, in quibus pro tempore habitaverint, favorem christianorum concernentia, inviolabiliter observata et etiam teneantur.

Contravenientes puniantur.

§ 14. Et si circa praemissa in aliquo quomodolibet defecerint, iuxta qualitatem delicti, in Urbe per nos seu vicarium nostrum, aut alios a nobis deputandos, ac in civitatibus, terris et locis praedictis per eosdem magistratus, etiam tamquam rebelles et criminis lesae maiestatis rei, ac toto populo christiano diffidati, nostro et ipsorum vicarii, ac deputandorum et magistratum arbitrio puniri possint.

Quibuscumque non obstantibus.

§ 15. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quibusvis tolerantibus seu privilegiis et indultis apostolicis eisdem iudaeis per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac Sedem praedictam aut illius legatos, vel ipsius Romanae Ecclesiae camerarios et Camerae Apostolicae clericos, seu alios illius praesidentes, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, etiam motu proprio et ex certa scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis et innovatis, quibus omnibus, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de eis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma

1 Observare, Giral. (R. T.).

servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud S. Marcum, anno incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto, pridie idus iulii, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 14 iulii 1555, pontif. anno I.

V.

Negantes Trinitatem, aut divinitatem Iesu Christi, aut Eius conceptionem de Spiritu Sancto, aut Eius mortem ut nos redimeret, aut virginitatem B. M. V., haeretici declarantur.

Paulus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Cum quorundam hominum pravitas atque iniquitas eo usque nostris temporibus processerit, ut ex iis, qui a catholica fide aberrant et desciscunt, plurimi quidem non solum diversas haereses profiteri, sed etiam ipsius fidei fundamenta negare praesumant, et eorum exemplo multos in interitum animae deducant.

§ 1. Nos cupientes, pro nostro pastoralis officio et caritate, huiusmodi homines, quantum cum Deo possumus, a tam gravi et pestilenti errore avocare, ac ceteros, ne in talem impietatem labantur, paterna severitate admonere, omnes et singulos, qui hactenus asseruerunt, dogmatizarunt vel crediderunt Deum omnipotentem non esse trinum in personis, et incomposita omnino indivisaque unitate substantiae, et unum unamque simplici divinitatis essentia; aut

Causa istius constitutionis.

Negantes Trinitatem aut Divinitatem Iesu Christi etc., eorum errores abiurent, et de abiuratione doceant coram inquisitoribus.

Dominum nostrum Iesum Christum non esse verum Deum eiusdem substantiae per omnia cum Patre et Spiritu Sancto; aut eundem secundum carnem non esse conceptum in utero beatissimae semperque Virginis Mariae de Spiritu Sancto, sed sicut ceteros homines ex semine Ioseph; aut eundem Dominum ac Deum nostrum Iesum Christum non subisse acerbissimam crucis mortem, ut nos a peccatis et ab aeterna morte redimeret, et Patri ad vitam aeternam reconciliaret; aut eandem Beatissimam Virginem Mariam non esse veram Dei Matrem, nec perstitisse semper in virginitatis integritate, ante partum scilicet, in partu et perpetuo post partum, ex parte omnipotentis Dei Patris et Filii et Spiritus Sancti, apostolica auctoritate requirimus et monemus quatenus, infra spatium trium mensium a publicatione praesentium in Romana Curia, quoad residentes in ea, modo infrascripto; extra eam vero, quoad alios in illa non residentes, modo et forma per dioecanos statuendis, facienda, incipiendorum, quos pro primo, secundo et tertio ac peremptorio termino, ac monitione canonica eis et eorum cuilibet assignamus, ab eorum assertione, dogmatibus et credulitate huiusmodi, ac quibuscumque aliis in fide praedicta erroribus, in quos hactenus lapsi sunt, resipuisse et ad unitatem Ecclesiae redeundo, assertionem, dogmata et credulitatem ac alios errores huiusmodi in manibus inquisitorum haereticae pravitatis, civitatum et locorum, in quibus ad praesens degunt, realiter et cum effectu abiurasse et infra alios tres menses a die abiurationis huiusmodi inchoandos, de eadem abiuratione venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, dictae haereticae pravitatis inquisitoribus generalibus plenam fidem fecisse debeant.

§ 2. Nos enim, eiusdem Dei omnipotentis exemplo, qui non vult mortem pec-

catoris, sed ut convertatur et vivat, omnes et singulos, qui, ut praefertur, ab assertionem, dogmatibus et credulitate, ac aliis erroribus praedictis resipuerint, et ad unitatem Ecclesiae redeundo, assertionem, dogmata et credulitatem ac alios errores huiusmodi sponte abiuraverint et de eadem abiuratione praefatis inquisitoribus generalibus fidem fecerint, ac poenitentiam privatam, per dictos particulares inquisitores eis iniunctam, cum effectu adimpleverint, a praedictis et quibusvis aliis, quantumvis gravibus et enormibus, haeresibus et a fide Christi apostasiis ac in eadem fide erroribus, necnon excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque sententiis, censuris et poenis, tam ecclesiasticis quam temporalibus, etiam bonorum privativis et corporis afflictivis ac capitalibus in tales a iure vel ab homine latis et promulgatis, et per eos praemissorum occasione incursum (dummodo delati aut inquisiti seu relapsi non sint), dicta auctoritate, tenore praesentium, in utroque foro absolvimus et liberamus, ac cum eis super irregularitate, quam propterea contraxerint, etiam si sic ligati missas et alia divina officia, etiam forsitan in contemptum clavium celebraverint, aut aliis alias se immiscuerint. Quodque ea ipsa irregularitate et ceteris praemissis non obstantibus, qui promoti non fuerint, ad omnes, etiam laicos et presbyteratus, ordines promoveri, et in illis tam ipsi, quam qui iam etiam post incursum haeresim promoti fuerint, in altaris ministerio ministrare; necnon tam clerici quam laici et utriusque sexus personae, eorumque filii, nepotes, descendentes, ad gradus, honores, ordines et officia ac alia quaecumque assumi, illaque suscipere et exercere libere et licite valeant, auctoritate et tenore praedictis, de specialis dono gratiae dispensamus, eisque pariter indulgemus, necnon omnem inhabilitatis et infamiae maculam

Abiurantes et poenitent. pluriariam remissionem consequentur, dummodo delati, inquisiti aut relapsi non sint.

1 Sacros loco laicos bene legunt Cherub. et Matth. (R. T.).

sive notam, circa eos, praemissorum occasione, quomodolibet insurgentem ab eis penitus et omnino abolemus.

Imponentes vero et alii de cetero errantes, poenas relapsorum incurrun.

§ 3. Et insuper cum errores, quos supra narravimus, ita graves et nefandi sint, ut illi qui in eos decidunt, excusationem non habeant, sed subversi potius atque immanes quam haeretici merito dici possint, hac nostra perpetuo valitura constitutione sancimus quod tam illi, qui hactenus in ipsos errores, vel eorum aliquem lapsi sunt et infra supradictum terminum non resipuerint et ea quae supradiximus non adimpleverint, quam omnes et singuli alii, qui in futurum in illos vel illorum aliquem quomodolibet prolabantur, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis existant, pro subversis et relapsis in haeresim haberi, et ut relapsi curiae saeculari tradi, et per ipsam curiam debitae poenis in relapsos statutis puniri possint, in omnibus et per omnia, perinde ac si vere et realiter in haeresim relapsi essent, et eos relapsos esse constaret.

Clausulae derogat. tunc.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Ut autem praemissa omnia ad eorum, quorum interest, notitiam deducantur, nullusque de illis ignorantiam praetendere, ac se legitime excusare possit.

Forma publicandi hanc constitutionem.

§ 5. Volumus et dicta auctoritate decernimus quod praesentes literae seu earum transumptum, cui, si manu notarii publici subscriptum et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitum fuerit, eam prorsus fidem, in iudicio et extra, adhiberi statuimus, quae ipsis literis adhiberetur, si originaliter exhiberentur, in eadem Curia, per aliquos cursores nostros, in basilicae Principis Apostolorum et ecclesiae Lateranensis de Urbe ac Cancellariae Apostolicae valvis et acie Campi Florae, ut moris est; extra

Curiam vero praedictam, modo et forma per venerabiles fratres nostros patriarchas, archiepiscopos et episcopos ac alios ecclesiarum praelatos, quibus in virtute sanctae obedientiae per easdem praesentes mandamus ut literas sive transumptum huiusmodi ubique per eorum provincias, dioeceses et ecclesias sincera caritate publicent et publicari faciant, statuendis, publicentur, earum exemplo in singulis locis, in quibus publicatio ipsa fiet, affixo et dimisso.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto, VII idus augusti, pontificatus nostri anno I.

Anno a Nativitate Domini MDLVI, indictione XIV, die vero XXII mensis iulii, pontificatus sanctissimi in Christo patris et D. N. D. Pauli divina providentia Papae IV anno eius II, praesentes retroscriptae litterae apostolicae affixae et publicatae fuerunt ad valvas seu portas basilicarum ecclesiarum Lateranensis et Principis Apostolorum de Urbe et Cancellariae Apostolicae, ac in acie Campi Florae, dimissis copiis affixis, ut moris est, per me Thomam Roger, praefati sanctissimi D. N. Papae cursorem.

Petrus Gomes, magister cursorum.
Dat. die 7 augusti 1555, pontif. anno I.

VI.

Decanatus collegii S. R. E. cardinalium, cum omnimoda praecedentia spectat ad episcopum cardinalem antiquiorem, in Curia tempore vacationis praesentem, aut ex causa publica absentem et per Summum Pontificem extra eam destinatum.

Paulus episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Cum venerabiles fratres nostri sanctae Romanae Ecclesiae cardinales in partem

Cardinales sunt membra Ponti-

Actis et ideo in Curia residere debent, et residentes praefertur absentibus in optionibus titularum et sex ecclesiarum cathedralium.

solicitudinis vocentur ut pro tempore existenti Romano Pontifici assistant, ipseque Romanus Pontifex eorum consilio agenda disponat, et iidem cardinales sint pars corporis et membra ipsius Romani Pontificis, ac diversis almae Urbis nostrae parochialibus ecclesiis pro eorum cardinalatus titulo seu denominatione praeficiantur, et in eis episcopalem iurisdictionem habeant, et propterea in Romana Curia residere debeant; praesentesque in dicta Curia magis digni et privilegiati existant quam absentes, et in optionibus titularum ac sex ecclesiarum cathedralium, quibus cardinales, pro eorum cardinalatus titulo, praefici solent, absentibus, etiam ante eos in cardinales assumptis, praefertur; et si uni ex dictis ecclesiis cathedralibus praefecti fuerint, ex post semper alios non episcopos cardinales in quibusvis actibus et sessionibus praecedant.

Hic Pontifex tempore creationis erat decanus cardinalium, et deinde decanus cardinalium Bellayus ab eo declaratus fuit.

§ 2. Nos, ex praemissis et diversis aliis causis animum nostrum moventibus et, inter cetera, ut eosdem cardinales absentes ad residendum in Curia aliquibus uberioribus favoribus et praerogativis alliceremus, decanatu collegii cardinalium huiusmodi, quem nos, dum in minoribus constituti essemus, obtinebamus, et ad quem, propter nostram continuam in eadem Curia residentiam, ante alios cardinales nobis in cardinalatu antiquiores, tunc ab ipsa Curia absentes, perveneramus, per nostram ad summi apostolatus fastigium assumptionem vacante, habita super his cum fratribus nostris in consistorio nostro secreto deliberatione matura, de eorum consilio et unanimi assensu, venerabilem fratrem nostrum Ioannem episcopum Ostiensem, S. R. E. cardinalem de Bellayo nuncupatum, et de nobis et Sede Apostolica optime meritum, decanum collegii huiusmodi declaravimus, eumque ipsius collegii decanum vocavimus, et decanatum ipsum sibi concessimus,

prout etiam per praesentes declaramus, vocamus et concedimus.

§ 3. Et insuper ne in posterum decanatus praedictus, illius occurrente vacatione, in aliquem cardinalem, ex voluntate sua et non ex causa publica absentem, et propter absentiam suam huiusmodi quandoque de negotiis dictae Sedis minus informatum, in iniuriam aliorum cardinalium tunc praesentium et Romano Pontifici assistantium, ac propterea de negotiis praedictis melius informatorum deveniat, aut super eodem decanatu aliquae controversiae seu dissensiones inter ipsos cardinales oriantur, providere volentes, motu proprio et ex certa nostra scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione, sancimus quod decanatus huiusmodi de cetero, perpetuis futuris temporibus, non nisi ad episcopum cardinalem antiquiorem in Curia praesentem, aut ex causa publica absentem et extra Curiam per Romanum Pontificem destinatum, devenire possit.

Et modo declaratur ad quem in futurum devenire debet.

§ 4. Et quod episcopus cardinalis antiquior in Curia praesens, aut, ut praefertur, absens et extra Curiam destinatus, postquam decanatus huiusmodi ad eum devenit, omnes alios cardinales, etiam antiquiores, semper in quibusvis sessionibus et aliis actibus publicis praecedat, nec per alios episcopos cardinales, etiam antiquiores, tunc absentes, etiam si postmodum incontinenti ad eandem Curiam se conferant et in ea continuo resideant, super ipso decanatu aut illius sessionibus vel aliis actibus seu negotiis ad eum pertinentibus impediri aut molestari valeat.

Etque praecedentiam concedit.

§ 5. Decernentes sic et non aliter, in praemissis omnibus et singulis, per quoscumque iudices; commissarios, quavis, etiam apostolica, auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici audi-

Clausulae substituae.

tores, ac eorundem cardinalium collegium, in quavis causa et instantia, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi auctoritate et facultate, iudicari et definiri debere; ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac stylo consistorii nostri, necnon ipsius collegii, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo etc. Si quis etc.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto, undecimo kalendas septembris, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 22 augusti 1555, pontif. anno I.

VII.

Rei ex iudiciis forsitan torquendi pro habenda veritate criminum, non audiantur extra carceres, nisi fisco desuper audito; et neque crimen confessi relaxentur, nisi debita prius soluta poena.

Paulus Papa IV, motu proprio, etc.

Licet ex iuris communis dispositione satis provisum sit ut de aliquo crimine inquisitus, dum super iudiciis contra eum existentibus discutitur an torturae in eius persona iure locus sit, personaliter in carcere detineatur, et ut crimen confessus, in quem nihil, nisi ut poenam solvere cogatur, agendum restat, quousque ille debite punitus fuerit, non relaxetur; tamen, ut nuper accepimus, rei criminum torturae supponendi, sub cautione de se praesentando; et confessi, sub simili cau-

tione, seu etiam sub cautione de stando iuri et iudicatum solvendo, plerumque relaxantur, quo fit ut, illis extra carcerem positis expeditionem non procurantibus, causae huiusmodi differantur; et demum oblivioni tradantur, aut variis viis rei ipsi, post aliquod tempus, cautiones praestitas liberari procurent, sicque ipsi poenas debitas effugiant et delicta remaneant impunita, in grave scandalum et pessimum ceterorum exemplum.

§ 1. Nos itaque, huic abusui occurrere volentes, motu simili et ex certa nostra scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, decernimus, statuimus et ordinamus ut nullus, qui ex iudiciis contra eum laborantibus iure torquendus veniat, seu de quo dubitetur, dum de iudiciis huiusmodi an ad torturam sufficientia sint disputatur, quousque aut per torturam indicia ipsa purgaverit, aut eum torturae subiiciendum non esse cognitum fuerit, procuratore fisci nostri ad haec omnia citato et interveniente, sub quavis cautione a carcere relaxetur, neque super iis extra carceres audiat.

§ 2. Nullus, etiam qui crimen in iudicio confessus fuerit, contra quem nullae sunt partes iudicis, nisi in exequendo, etiam si pro crimine huiusmodi pecuniaria poena plectendus veniat, et quamcumque cautionem de illa solvendum praestare offerat, a carcere relaxetur, nisi poena ipsa, praefato fisci procuratore desuper audito, debite persoluta.

§ 3. Sicque per quoscumque iudices quavis auctoritate fungentes, iudicari, definiri et observari debere, sublata eis et eorum cuilibet aliter iudicandi et definiendi facultate; irritumque et inane quicquid contra praesentium tenorem a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentari contigerit, decernimus.

§ 4. Volumusque praesentium solam signaturam nostram sufficere, et ubique,

Rei forsitan torquendi extra carceres non audiantur.

Confessi non relaxentur, poena non soluta.

Clausulae sublativae.

Sola signatura sufficit.

in iudicio et extra illud, fidem facere, quacumque regula Cancellariae, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque.

Placet, motu proprio. I.

VIII.

Prohibitio contrahendi societates, officiorum nuncupatas, aliter quam super officii dictae Curiae vacabilibus, et non ultra dimidium valoris ipsorum officiorum.

Paulus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Inter ceteras curas, quibus ex ministerio apostolatus, nobis divinae gratiae munere commissi, assidue premimur, illa nos maxime urget ut pravae consuetudines et abusus, quos in hanc almam Urbem nostram malitiis hominum irrepsisse cernimus, nostra diligentia tollantur. Cum itaque (sicut fide dignorum relatione nobis innotuit) diversae utriusque sexus personae, tam ipsius Urbis cives seu originarii quam Romanam Curiam sequentes, sub praetextu quod in dicta Curia super illius officii societates ad rationem duodecim et quandoque plurium pro centenario passim fiant, et societates huiusmodi licitae reputentur, propterea quod officia ipsa fructus suos verisimiliter ad eandem rationem reddant, et pecunias ipsas in societatem recipientes, si illas dantes aut singuli alii tunc ab eis nominati moriantur, sortem principalem pecuniarum per eos in societatem receptarum lucentur; et e contra, si recipientes pecunias in societatem moriantur, pro eo quod officia, super quibus societates huiusmodi contractae fuerint, ipsis morientibus, deficiant, eorum haeredes aut fideiussores sortem receptam restituere cogantur, pecunias suas sub no-

Bull. Rom. Vol. VI.

64

mine societatis, sed tamen super aliquo eiusdem Curiae officio mutent, et duodecim et quandoque plura pro centenario, nomine quidem fructuum ipsius societatis, sed re vera pro usuris pecuniarum per eos mutuatarum, exigant, usurariam pravitatem committendo; et diversi praefatae Curiae officiales, super officii per eos pro tempore obtentis, diversas societates cum diversis personis, etiam ultra valorem ipsorum officiorum, et cum pactis aliquando minus licitis saepius ineant, et singulis personis pecunias suas eisdem officialibus intra valorem eorundem officiorum, absque eo quod unam alia sciat, credentibus, tam pro sorte principali quam pro fructibus dictarum societatum, fideiussionem praestent aliorum officialium, qui officia sua aliis pro maiori pecuniarum summa, quam illa valeant, obnoxia et hypothecata habent, et exinde fiat ut officia ipsa quandoque ultra decuplum eius, quo vendi possent, obligata reperiantur, ac tam principales debitores quam fideiussores non solum fidem fallant, et creditores suos pecuniis, quas illis eisdem officialibus, eorum fideiussorum suorum fidem sequentes, credunt, privent, frustrentur, etiam iuramentis per eos in societatibus huiusmodi praestitis temere contraveniendo, verum etiam facilitate societatis huiusmodi clam ineundi, seipsos et suam familiam depauperent, suamque et illorum substantiam dissipent et annihilent, in animarum periculum, et eiusdem Curiae ignominiam, ac complurium, qui in praemissis non delinquant, detrimentum.

§ 1. Nos cupientes, quantum cum Deo possumus, animarum periculis obviari, et aliis inconvenientibus praedictis occurrere, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certa scientia et mera deliberatione nostris, per praesentes decernimus et declaramus omnes et singulas societates ad ra-

Pontifex igitur societates aliter quam super officii Romanae Curiae in certam participationem fructuum aeri prohibet;

Contrariis derogat.

Causa huius constitutionis.

tionem certae et determinatae pecuniarum summae quolibet mense vel anno aut alio statuto tempore solvendae, etiam sub periculo mortis alicuius, alias quam super officiis praefatae Curiae de cetero faciendas, illicitas et iniustas fore, et usurariam pravitatem continere, et eis alicuius aut actionem acquiri non posse.

Officialesque pecunias ultra dimidium valoris recipere et societates contrahere non posse decernit;

§ 2. Et insuper hac nostra perpetua valitura constitutione sancimus atque statuimus et ordinamus quod de cetero perpetuis futuris temporibus nullus, tam in dicta Curia quam in tota ditione ecclesiastica officialis, cuiuscumque status, gradus, ordinis, dignitatis, conditionis et praeminentiae existat, aliquam societatem super officio vel officiis ad nostram seu Sedis vel Camerae Apostolicae vel camerarii, vicecancellarii, poenitentarii maioris et causarum Palatii Apostolici auditorum dispositionem quomodolibet pertinenti seu pertinentibus, quae vendi consueverint, per eum pro tempore obtentis, cum aliqua seu aliquibus, persona seu personis, communi, collegio et universitate, ultra dimidium valoris officii seu officiorum huiusmodi, et nisi praecedente signatura, a nobis aut Romano Pontifice pro tempore existente obtenta, in qua substantia rei ad hoc ut discerni possit an licita sit vel illicita, facere praesumat; et quod societates super officiis huiusmodi aliter factae non valeant nec viribus subsistant, earumque praetextu nullatenus agi possit. Nos enim signaturas huiusmodi, quas, absque aliarum literarum expeditione, regula contraria non obstante, sufficere volumus, per nostrum datarium ad instar resignationum officiorum huiusmodi expediri, et pacta in ipsis societatibus pro tempore apposita, ad hoc ut licita tantum statuatur, examinari, ac societates ipsas, ut omnibus innotescere possint, nec ultra dimidium pretii ipsorum officiorum fiant, in aliquo particulari libro apud ipsum da-

tarium adnotari, et pro expeditione signaturae, et adnotatione huiusmodi, dimidium unius pro quolibet centenario partes ipsas praefato datario solvi.

§ 3. Et ut fraudes ac pacta illicita in praemissis hactenus facta detegantur, ac illis in tempore occurri possit, societates hactenus factas et adhuc vigentes eidem datario seu ab ipso pro tempore deputatis, cum opportuna specificatione eorum qui illas tam active quam passive fecerunt, et officiorum super quibus, ac pecuniarum pro quibus, et temporis de quo et ad quod factae fuerint, infra tres menses a die publicationis praesentium modo infrascripto faciendae computandos, notificari volumus et mandamus; ac nisi, ut praefertur, notificatae fuerint, eas, iisdem tribus mensibus elapsis, penitus et omnino extinctas esse, nec ius aut actionem aliquam tribuere posse.

§ 4. Sicque et non alias, in praemissis omnibus et singulis, per quoscumque, etiam auditores praefatos, ac Camerae huiusmodi clericos, in quavis causa et instantia, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi auctoritate et facultate, iudicari et definiri debere; ac si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernimus.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 6. Ut autem praesentes literae ad omnium, quorum interest aut interesse poterit quomodolibet in futurum, notitiam deducantur, nec ullus se adversus eas excusare aut ignorantiam praetendere possit, volumus easdem literas in valvis Cancellariae Apostolicae, et Audientiae literarum nostrarum contradictarum, et Camerae Apostolicae, et acie Campi Florae, per aliquos ex cursoribus nostris, legi et publicari ac affigi, affixasque inibi aliquo tem-

Societasque iam contractus datario notificari mandat.

Decretum irritans.

Clausulae derogatoriae.

Iussio publicandi hanc constitutionem.

poris spatio dimitti, et postmodum tolli, earum exemplo cum originali collationato loco illarum affixo et dimisso.

Nulli ergo etc. Si quis etc.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto, nonis octobris, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 7 octobris 1555, pontif. anno 1.

IX.

Dispositiones 1 matrimoniales, post contractum matrimonium sub spe facilius eas obtinendi, nullatenus concedi debere decernit 2.

Paulus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Pauli sollicitudo de tollendis ab Ecclesia abusibus.

§ 1. Ab ea ipsa die, qua divina bonitas nos, licet tanto oneri impares, regendae eius universali Ecclesiae praeficere dignata est, numquam cessavimus cogitare, quo pacto singuli abusus nostra diligentia tollerentur, diversas superinde constitutiones, iuxta casuum exigentiam, quotidie promulgando et publicando.

Nonnulli matrimonia contrahere in gradibus prohibitis, impedimentis huiusmodi subiecti dispensationem obtinendi facilius post contractum matrimonium.

§ 2. Hinc est quod cum, sicut nobis nuper innotuit, a nonnullis annis citra introductum sit ut qui matrimonium in secundo consanguinitatis vel affinitatis gradu contrahere anhelant, scientes se dispensationem a Sede Apostolica super huiusmodi matrimonio contrahendo obtinere non posse, sub fiducia illam super eodem matrimonio, postquam contractum fuerit, reportandi, matrimonium ipsum de facto contrahant et carnali copula consumment, excommunicationis sententiam in concilio Viennensi contra matrimonia in gradibus prohibitis scienter contrahentes promulgatam damnabiliter incurrando; et deinde, sub praetextu quod, si divortium fieret

1 Dispensationes, Matth. (n. T.).

2 Ex Regest. in Archiv. Vat.

inter eos, gravia exinde inter eos et eorum consanguineos et affines scandala possent verisimiliter exoriri, et mulier perpetuo difamata remaneret, absolutionem necessariam et dispensationem opportunam tamquam sibi debitas concedi exoptulent, sicque absolutionem et dispensationem, quas alias non obtinerent, eo praetextu ut plurimum reportent, in scandalum plurimorum.

Pontifex se huiusmodi dispensationem non daturum protestatur.

§ 3. Nos, considerantes praemissa causam tribuere delinquendi, et incestum committendi, ac ex delicto, loco poenae, commodum et appetitus satisfactionem reportari, malitiis hominum occurrere volentes, per has nostras omnibus innotescere volumus quod nos, lapsa tempore, infra quod notitia praesentium in partibus, ex quibus similes dispensationes peti continget, verisimiliter haberi potuerit, absolutiones et dispensationes huiusmodi ex praetextu praedicto, etiam si proles ex matrimonio sic contracto subsequuta fuerit, nullatenus, sed solum ex causa urgentissima pro bono publico et a iure considerata, per nos tantum et non alium approbanda, concedimus; et quod dispensationes ex alia causa nostris temporibus perpetuo exulabunt, quod nobis licere non patimur nostris successoribus indicantes.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto, quinto idus 1 decembris, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 9 decembris 1555, pont. an. 1.

X.

Lites et causae inter cardinales S. R. E., quomodolibet vertentes, a Summo Romano Pontifice, appellatione remota, decidendae sunt.

Paulus Papa IV, motu proprio, etc.

Cum saepius, etiam dum in minoribus eramus, in mente revolventes quam in-

1 Idibus, Matth., idest die XIII decem. (n. T.).

Causa huius constitutionis. decens et scandalosum foret inter S. R. E. cardinales lites iudicialiter coram alio quam Summo Pontifice experiri, et postmodum ad summi apostolatus apicem assumpti, cum diversis S. R. E. cardinalibus colloquendo, conceptum et intentionem nostram praefatam explicantes, huiusmodi nostrum propositum collaudaverint, et ad inveniendum modum per quem praemis- sis provideretur nos exhortati sint; nos- que etiam in publica signatura mentem nostram fore quod causae huiusmodi per nos tantum terminarentur publice decla- ravimus, licet super hoc aliqua scriptura confecta non fuerit.

Avocatio cau- sarum praesen- tium.

§ 1. Ac volentes omnino declarationem nostram huiusmodi plenum effectum sor- tiri debere, tenore praesentium, omnes et singulas lites et causas inter quoscum- que S. R. E. cardinales super quibusvis rebus et bonis, tam ecclesiasticis quam saecularibus, necnon ecclesiis, monaste- riis, prioratibus, hospitalibus et piis locis ac aliis quibuscumque beneficiis ecclesia- sticis saecularibus, vel quorumvis Ordini regularium, seu illorum spolio, vel attentatis aut innovatis, rebusque aliis, et illorum occasione coram quibusvis iudi- cibus, etiam eiusdem S. R. E. cardinalibus aut Palatii Apostolici causarum auditoribus in quavis instantia, ac etiam in negotio exequutivo vel restitutionem in integrum quomodolibet vertentes et pendentes, etiam si ad illarum instructionem et conclusio- nem sit procedendum, quorum omnium status etc. pro expressis haberi volumus, ad nos in eisdem statu et terminis, in qui- bus reperiuntur, advocamus, cognitionem- que et decisionem illarum nobis reser- vamus.

Decisioni Pon- tificis standum in causis praesentibus

§ 2. Decisionique et terminationi per nos super illis faciendae, appellatione quacumque, etiam alias de iure admissi- bili, reiecta et postposita, standum, acquie- scendum et patienter omnino parendum

et obediendum fore statuimus et ordi- namus.

§ 3. Ac similiter in litibus et causis, quae de cetero inter eosdem S. R. E. car- dinales exoriri contigerit, observari volu- mus et mandamus.

Et in futuris.

§ 4. Inhibentes omnibus et singulis iu- dicibus, tam ordinariis quam delegatis, ac quacumque auctoritate fungentibus, in virtute sanctae obedientiae, ne in causis inter cardinales praelatos pendentibus, ip- sisque ordinariis, ne in illis, quae de cetero coram eis introducerentur, ad aliquem actum, absque speciali rescripto manu no- stra signato, procedere, aut aliquid atten- tare audeant vel praesumant; irritum quo- que et inane quicquid in contrarium fieri contigerit, sublata eis alias iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, de- cernimus.

Inhibitio con- tra omnes iu- dices.

§ 5. Praesentesque in Cancellaria Apo- stolica publicari et ab omnibus inviolabi- liter observari mandamus.

Inscio publi- caudi.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, privilegiis quoque et indultis, eisdem S. R. E. car- dinalibus per quoscumque Romanos Pon- tifices ac nos, in genere vel in specie con- firmatis et innovatis, etiam si de illis eo- rumque totis tenoribus expressa ac de verbo ad verbum mentio specialis facienda foret, quorum omnium et singulorum te- nores, continentias et formas pro expressis haberi volumus, et ceteris contrariis qui- buscumque.

Contrariorum derogatio.

Placet, motu proprio. I.

LECTA et publicata fuit suprascripta con- stitutio Romae, in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo sexto, die vero iovis, nona mensis ianuarii.

Publ. die 9 ianuarii 1556, pontif. anno 1.

XI.

Jurisdictio et facultates protectoris et iu- dicis cathecumenorum et neophytorum; et declaratio, quod eorum hospitali in Urbe iudaei Status Ecclesiastici solvere debeant quolibet anno ducatos decem pro qualibet synagoga, etiam demolita et alienata, vel demolienda ac alienanda t.

Paulus Papa IV, ad perpetuam rei memoriam.

Julius III sta- tuit iudeos Sta- tus Ecclesiastici solvere debere quolibet anno in festo Omnium Sanctorum, de- cem ducatos pro qualibet syna- goga hospitali cathecum. Ur- bis, sed eius const. hic non habetur.

Dudum postquam PP. fel. recordationis Julius III, praedecessor noster, inter alia, statuerat et ordinaverat quod quaelibet universitas seu congregatio iudaeorum, tam in alma Urbe, quam aliis civitatibus, ter- ris, provinciis et locis sanctae Romanae Ecclesiae subiectis pro tempore consisten- tes, pro quolibet eorum loco, synagoga aut alias nuncupato, in Urbe ac aliis civi- tatibus, terris, provinciis et locis praedictis existente, in quo eorum superstitiones seu caeremoniae fieri solebant, summam decem ducatorum auri de Camera, hospitali seu domui cathecumenorum dictae Urbis, aut illius pro tempore deputatis, pro eorum- dem cathecumenorum sustentatione, in festo Omnium Sanctorum, singulis annis solvere deberent et tenerentur; ita tamen quod repartitio summae huiusmodi iuxta singularum synagogarum cuiuslibet pro- vinciae facultates, et ditior pro paupere synagoga provinciae huiusmodi contribuere et proportionaliter solvere deberet; ac eiusdem domus seu hospitalis protectorem et iudicem, in omnibus et singulis eorum causis civilibus et criminalibus, dilectos fi- lios nostros Ioannem Michaelem tituli Sanctae Mariae in Aracoeli presbyterum Sara- cenum, et Innocentium S. Honufrii diaco- num de Monte nuncupatos, cardinales, per eius literas constituerat et deputaverat.

§ 1. Nos ex certis causis, quod de cetero

De huius protectoris et iudicis facultatibus habes etiam sup., in Pauli III constitutione XLVI, Illius, pag. 383.

perpetuis futuris temporibus ipsi iudaei in singulis civitatibus, terris et locis unicam tantum synagogam habere deberent, nec alias de novo construere possent, quinim- mo omnes alias eorum synagogas praeter unam tantum, demoliri et devastare tene- rentur et adstricti essent, per alias nostras literas seu constitutionem sancivimus et ordinavimus, prout in literis seu constitu- tione huiusmodi plenius continetur. Cum autem, sicut accepimus, a nonnullis prae- tendatur, seu praetendi posset, universi- tatem seu congregationem iudaeorum eo- rumdem, cum tantum unicam synagogam in singulis civitatibus et terris ac locis praedictis habere possit, praetextu nostra- rum literarum seu constitutionum huius- modi ad solutionem dictorum decem du- catorum pro quolibet loco et ubi dicta synagoga consistit tantum teneri et obli- gatos esse, ipsosque deputatos eosdem de- cem ducatos ex una synagoga cuiuslibet loci et non amplius percipere posse et debere.

§ 2. Nos, quorum intentionis numquam fuit nec est, per easdem nostras literas seu constitutionem, universitatem seu con- gregationem iudaeorum huiusmodi a dicta solutione decem ducatorum pro quali- bet eorum synagoga, etiam destruenda, exonerare, aut ipsis cathecumenis, quoad perceptionem et exactionem dictae sum- mae decem ducatorum pro qualibet syna- goga, etiam in vim dictarum nostrarum literarum seu constitutionis destruenda, praeiudicare. Attendentes solutionem de- cem ducatorum huiusmodi cuiuslibet di- ctarum synagogarum, non tamquam loco- rum, in quibus ipsi iudaei ad dictas eorum superstitiones seu caeremonias exercendas, congregabantur, sed ipsorum hebraeorum personis et cuiuslibet ipsorum universitati et congregationi, quae etiam sub synagogae nomine continetur, cum synagoga iudaeo- rum congregatio dicatur, per ipsum prae-

Hic autem Pontifex decre- vit iudeos uni- cam synagogam, in sing. locis habere posse et alias demoliri, sed eius consti- tutio, uti hic re- lato, omnia est.

Hinc orta est dubitatio an so- lutio esset o- quam facienda pro qualibet synagoga etiam demolita vel de- molienda.

Intentionem suam declarat Pontifex.

decessorem constitutam fuisse ad eorumdem pauperum cathecumenorum sustentationem, et illasmet causas et rationes, quibus ipse praedecessor ad dictae summae solutionem, ut praefertur, faciendam motus fuerat, ob synagogarum praedictarum demolitionem vel ad unius dumtaxat synagogae reductionem, non solum non cessare, sed etiam, huiusmodi locis demolitis cessantibus, vel ad unum etiam redactis, adhuc subsistere et vigere magis et eo magis quo in dies dictorum cathecumenorum numerus auctus fuit et augetur, qui una cum aliis hebraeis, qui, eorum iudaica caecitate abiecta, et ad veri luminis cognitionem conversi, et fonte Baptismatis, in dicto hospitali seu domo, caritative fuerunt recepti et quotidie recipiuntur, ac in fide catholica instruuntur, ita quod ipsi hebraei, ultra quamplurimas quas sentiunt commoditates in literis praedecessoris huiusmodi expressas, relevantur etiam a sumptibus et expensis, quas pateretur etiam ipsa universitas iudaeorum vel hebraei ipsi, qui cathecumenos illos, si conversi non essent et pauperes existerent, etiam alere tenerentur. Et propterea cum etiam proventus ipsius hospitalis seu domus ita adeo tenues et exigui existant, quod ad praemissa et alia pia opera exercenda suppetere nequeant.

§ 3. Et propterea eorum cathecumenorum indemnitatibus providere et quascumque dubitationes tollere cupientes, auctoritate apostolica, tenore praesentium per praesentes fidem facimus, et in verbo Romani Pontificis attestamur, nostrae intentionis seu mentis, etiam tempore datae nostrarum literarum seu constitutionis huiusmodi, numquam fuisse nec esse, per easdem nostras literas seu constitutionem, universitatem seu congregationem iudaeorum aut hebraeorum huiusmodi a dicta solutione decem ducatorum pro qualibet synagoga iudaeorum huiusmodi, tam in alma Urbe quam aliis civitatibus, terris et

provinciis et locis praedictis, tempore publicationis nostrarum literarum seu constitutionum existentibus, sub praetextu quod demolitae seu alienatae fuerint, seu demolientur aut alienentur¹, dictam summam decem ducatorum ab universitate, seu congregatione iudaeorum huiusmodi exigere, et illos ad solutionem dictae summae ipsi universitati et congregationi, ac in eadem Urbe faciendam compellere possint, praediudicare voluisse seu velle. Et nihilominus, potiori pro eorumdem cathecumenorum cautela, volumus et apostolica auctoritate statuimus et ordinamus quod quaelibet universitas seu congregatio iudaeorum seu hebraeorum huiusmodi, pro qualibet eorum synagoga, tam publica, quam privata et temporali, quae in Urbe et aliis civitatibus, terris, provinciis et locis praefatis, tempore publicationis nostrarum literarum seu constitutionum huiusmodi fuit, etiam si illa demolita seu alienata fuerit, seu etiam alienari seu demoliri contigerit, summam decem ducatorum huiusmodi hospitali seu domui cathecumenorum aut istius deputatis praefatis, in dicto festo Omnium Sanctorum, in hac nostra alma Urbe, singulis annis, etiam pro tempore praeterito et alias, iuxta literarum praedecessoris huiusmodi continentiam et tenorem, solvere teneatur et obligata sit, et ad id cogi et compelli possit, etiam in omnibus et per omnia, perinde ac si nostrae literae sive constitutio huiusmodi publicatae, aut aliqua ex dictis synagogis, quae tempore praedecessoris huiusmodi existebat, demolita seu devastata aut alienata non fuisset neque esset, seu non fuerit neque erit.

§ 4. Quodque unaquaeque universitas seu congregatio iudaeorum seu hebraeorum huiusmodi, tam in alma Urbe quam Bononiensi, Ferrariensi, Urbinate, Camerinensi et aliis civitatibus et terris ac provinciis et locis nobis et eidem Ro-

¹ Alienabuntur, Matth. (n. t.).

Omnesque congregationes iudaeorum in solidum esse obligatas pro tali annua solutione.

manae Ecclesiae, mediate vel immediate, ut praefertur, subiectis, nunc et pro tempore consistentibus, pro alia universitate seu congregatione aut synagoga iudaeorum seu hebraeorum huiusmodi, ad solutionem decem ducatorum, ut praefertur, hic in Urbe, singulis annis, in festo Omnium Sanctorum, faciendam, in solidum et in ampliori forma Camerae Apostolicae teneatur et obligata sit, prout nos eos et eorum quemlibet, illorumque res et bona ubilibet existentia, specialiter et expresse ad invicem obligamus et obligata esse, sicque obligata cogi et compelli posse et debere volumus.

Ministri congregationum iudaeorum taxam istius solutionis iuxta congregationis facultates imponere et ad solvendum cogere possunt.

§ 5. Quodque omnes et singuli commissarii aut ministri seu factores earumdem universitatum seu congregationum, dictos decem ducatos pro qualibet synagoga, etiam demolita seu alienata, singulis annis, absque aliqua requisitione seu monitione, in ipsa alma Urbe eademque domo seu hospitali cathecumenorum, in dicto festo, integre ac realiter et cum effectu solvere et satisfacere debeant, et ad id cogi et compelli possint; et quod illi omnes et singulas congregationes et universitates huiusmodi, ac iudaeos et hebraeos ubilibet commorantes ad solutionem huiusmodi faciendam, iuxta singularum synagogarum seu congregationum cuiuslibet provinciae facultates, gravando unam plus alia, iuxta illius facultatem, ditioem pro paupere synagoga provinciae huiusmodi, ac alias, iuxta literarum praedecessoris huiusmodi continentiam et tenorem, invocato etiam ad hoc, si eis videbitur, auxilio eiusdem Ioannis Michaelis cardinalis, ac pro tempore existentis dictorum cathecumenorum protectoris, cogere et compellere; ac propterea eos, unica dumtaxat citatione praecedente, coram eodem protectore convenire possint et valeant.

§ 6. Ac hospitale seu domum cathecu-

menorum huiusmodi, ac dictos cathecumenos neophytos et conversos quoscumque, etiam in Urbe et extra eam commorantes, ipsosque deputatos administratores et alios officiales et personas, necnon eorum res et bona nunc et pro tempore ubilibet existentia a quorumcumque iudicum et aliorum dictae Urbis, ac aliorum locorum ordinaria iurisdictione, potestate, auctoritate et dominio penitus et omnino eximimus et totaliter liberamus, ac praefati Ioannis Michaelis cardinalis et pro tempore existentis protectoris iurisdictioni, auctoritati et dominio subii-cimus et supponimus.

§ 7. Necnon omnes et singulas, tam civiles quam criminales et mixtas causas, inter cathecumenos, neophytos et conversos, deputatosque et alios praefatos, seu quemcumque eorum ex una, et quasvis alias personas et loca, collegia et universitates, coram quibusvis iudicibus ordinariis et extraordinariis, necnon executoribus super quibusvis etiam bonis vertentes et pendentes, partibus ex altera, respective ad nos advocantes, illasque in eo statu et terminis, in quibus ad praesens reperiuntur, et quas in futurum moveri de novo contigerit, tam active quam passive, cum omnibus et singulis suis incidentibus, dependentibus, annexis et connexis, eidem Ioanni Michaeli cardinali et pro tempore existenti protectori summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura iudicii, sola facti veritate inspecta, et, quatenus opus sit, executive et manu regia, absque terminis substantialibus ac alicuius telae iudiciariae observatione, quacumque appellatione remota, etiam frivola, audiendas, cognoscendas, decidendas ac sine debito terminandas committimus, etiam cum potestate citandi, etiam in Romana Curia et extra eam, etiam per edictum publicum, constituto summarie de non tuto accessu, ac quibusvis inhi-

Cathecumenos et neophytos in Urbe et extra commorant. eorumque bona et officiales a iurisdictione quorumcumque iudicum eximit;

Eorumque iudicem et protectorem deputat. cardinalem Saracenum;

Inde praecipit iudaeos teneri ad solutionem dictorum decem ducatorum pro qualibet synagoga etiam demolita vel alienata, aut demolienda vel alienanda.

bendum fuerit, inhibendi, etiam sub censuris et poenis ecclesiasticis, atque etiam pecuniariis, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis, et super quibus plenam et liberam facultatem et auctoritatem eidem protectori concedimus.

Confirmat omnia privilegia et exemptiones, cathecumenorum, et neophytorum.

§ 8. Et insuper literas Iulii praedecessoris huiusmodi, necnon omnia et singula privilegia, exemptiones, praerogativas, libertates, indulta, indulgentias et alias gratias hospitali seu domui, illiusque ecclesiae ac cathecumini, neophytis, administratoribus praefatis, illorumque personis et bonis per dictum Iulium III ac quoscumque alios Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac etiam nos et Sedem Apostolicam, et cum omnibus et singulis in eis contentis clausulis desuper confectas literas, sub quibuscumque tenoribus concessas, confirmamus, approbamus et innovamus, illaque perpetuae firmitatis robur obtinere et inviolabiliter observari, ac hospitali et cathecumenis, neophytis, administratoribus et aliis praemissis suffragari debere. Sicque per quoscumque iudices, etiam sanctae Romanae Ecclesiae cardinales et causarum Palatii Apostolici auditores, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et interpretari debere. Necnon quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernimus, illaque omnia et singula eis et eorum cuilibet, prout concessa et ordinata fuerunt, de novo concedimus.

Clausulae derogatoriae.

§ 9. Non obstantibus praemissis ac pie memoriae Bonifacii Papae VIII, etiam praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo non ultra tres, et quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac statutis et consuetudinibus, etiam iura-

mento, confirmatione apostolica vel quavis alia firmitate roboratis, privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis eisdem iudicibus et quibusvis personis, etiam sub quibuscumque tenoribus et formis ac irritantibus decretis, concessis, confirmatis et innovatis (quibus omnibus, etiam si, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter et expresse derogamus), necnon omnibus illis, quae praefatus Iulius praedecessor in suis literis voluit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die vigesimatertia martii, millesimo quingentesimo quinquagesimosexto, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 23 martii 1556, pontif. anno I.

XII.

Advocatio causarum spoliatorum a quibuscumque iudicibus, earumque remissio ad thesaurarium generalem eiusque ministros privative, cum inhibitione aliis similes causas committendi, nisi eodem thesaurario citato 1.

Paulus Papa IV, ad futuram rei memoriam.

§ 1. Ut exactio spoliatorum, tam Status sanctae Romanae Ecclesiae quam aliarum partium Italiae, celerius et facilius fiat, nec ministrorum multitudine confundatur.

Causae edendi decreti

1 Ex Regest. in Archiv. Vatic.

Advocatio (de qua in rubrica).

§ 2. Motu proprio et ex certa nostra scientia, omnes et singulas lites, causas et controversias, quae coram quocumque iudice ordinario vel delegato, praeterquam venerabili fratre Hieronymo, episcopo Torcellano, thesaurario nostro generali, et eorumdem spoliatorum in tota Italia collectore generali per nos deputato, et illius ministris ac substitutis, super quibusvis ipsorum spoliatorum negotiis in Italia huiusmodi indecise pendent, earum status et merita, ac nomina et cognomina iudicum et colligantium praesentibus pro expressis habentes, quatenus instructae non sint, ad nos harum serie avocamus, illasque ac ipsa negotia in statu et terminis, in quibus reperiuntur, eidem Hieronymo episcopo, per se vel eius ministros, iuxta tenorem suarum facultatum, cognoscendas et fine debito terminandas, apostolica auctoritate, tenore praesentium, remittimus et, quatenus oporteat, de novo committimus.

Lites super spoliis a solo thesaurario generali cognoscendae.

§ 3. Et quod de cetero lites et causae huiusmodi a nullo alio quam Hieronymo episcopo seu ab eo super dictis spoliis pro tempore deputatis collectoribus cognosci, nec alteri, nisi per commissionem manu nostra signatam, eodemque Hieronymo episcopo citato, vel per eiusdem Hieronymi episcopi literas committi vel delegari possint; quodque citationes, inhibitiones vel mandata, quae aliter quam ex commissionibus, ut praefertur, manu nostra signatis, eodemque Hieronymo episcopo citato, vel literis eiusdem Hieronymi episcopi emanaverint, quoad earum causarum introductionem et litis pendentiam, seu iurisdictionis ac processuum praedicti Hieronymi episcopi et eius ministrorum impedimentum vel retardationem, nullius sint roboris vel momenti, dicta auctoritate, per easdem praesentes statuimus et ordinamus.

§ 4. Decernentes ex nunc irritum et

Bull. Rom. Vol. VI.

65

inane quidquid aliter a quoquam, cuiusvis auctoritatis et praeminentiae, et quacumque, etiam legationis de latere vel alia dignitate ac potestate fungente, quomodolibet contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Irrita declarantur contraria quaecumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die decima aprilis, millesimo quingentesimo quinquagesimosexto, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 10 aprilis 1556, pont. an. I.

XIII.

Sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, ab Urbe quavis de causa absentes, de distributionibus ratione pilei minime gaudere, nec cum praesentibus ad ecclesiarum optionem eis pro titulis assignandarum admitti posse sancit 1.

Paulus Papa IV.

§ 1. Sanctissimus dominus noster attendens non aequum esse quod sanctae Romanae Ecclesiae cardinales ab Urbe, etiam de licentia Sanctitatis Suae, absentes, cum aliis cardinalibus in dicta Urbe praesentibus et Sanctitati Suae in regimine universalis Ecclesiae continue assistentibus, in optione ecclesiarum, eisdem cardinalibus pro titulis seu denominationibus cardinalatum suorum assignari solitarum, concurrant, aut eis, participando de distributionibus, ratione pilei, in aliquo praeiudicent; volens desuper opportune providere, statuit et ordinavit cardinales ab eadem Urbe absentes, non valentes consistoriis ac generalibus seu particularibus congregationibus per Sanctitatem Suam celebrandis, aut divinis officiis in cappella Sanctitatis Suae recitandis interesse, seu

Periculum (de quo in rubrica).

1 Ex Regest. in Archiv. Vatic.

qui ita absentes actualiter non interfuerint, etiam si ratione alicuius legationis eis specialiter iniunctae aut alias causa reipublicae absentes, etiam si recedendi licentiam a Sanctitate Sua obtinuerint, eorum durante absentia, ecclesias praedictas optare, aut de distributionibus, ratione pilei debitis, participare, seu earum occasione aliquid a pro tempore existente camerario et depositario collegii eorumdem cardinalium petere non posse; et ipsos camerarium et depositarium ad eis aliquid, ratione distributionum huiusmodi, pro tempore eorum absentiae, persolvendum minime teneri.

§ 2. Revocans, ad effectum huiusmodi, omnia et singula indulta eisdem cardinalibus, praeter et contra statum et ordinationem huiusmodi, etiam per Sanctitatem Suam et Sedem Apostolicam, etiam vigore constitutionum inter ipsos cardinales observari solitarum et consistorialium, aut alias quomodolibet concessa.

§ 3. Volens eorum omnium tenores pro expressis haberi, et ea, quae in posterum quovis modo concedentur, minime suffragari.

§ 4. Ac decernens praesens decretum, a data ipsius, effectum de cetero, quoad praemissa, sortiri debere, et sic iudicari debere; ac irritum etc.

Actum Romae in consistorio, die veneris, XII mensis iunii MDLVI.

Adt. die 12 iunii 1556, pontif. anno II.

XIV.

Suppressa confraternitate, quam Iulius III praeposuerat gubernio hospitalis Sancti Spiritus in Saxia de Urbe, praepceptoriam restituit Paulus, eamque confert Vincentio Cappello Veronensi 1.

Paulus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Apostolicae Sedis providentia nonnunquam ea, quae consulte statuerat, ex sa-

Proemium;

Ex Regest. in Archiv. Vatic.

niori iudicio consultius revocat, prout, rerum et temporum qualitate pensata, conspicit in Domino salubriter expedire.

§ 1. Dudum siquidem praepceptoriam hospitalis nostri Sancti Spiritus in Saxia de Urbe, Ordinis S. Augustini, certo modo vacante, felieis recordationis Iulius Papa III, praedecessor, attendens quod, licet hospitale praedictum diversis castris et locis ac aliis opulentissimis redditibus dotatum fuisset; nihilominus, sive crebra praepceptoris, per quem hospitale ipsum regebatur, mutatione, et quae exinde causabatur status eiusdem hospitalis per multum tempus inscitia, sive illius pro tempore praepceptorum sive commendatariorum incuria, aut eorum, qui castris et locis praedictis finitimi eatenus fuerant, potentia, seu iniustis et illicitis castrorum et locorum ac reddituum huiusmodi alienationibus et distractionibus, per tunc temporis praepceptores sive commendatarios ac dilectos filios conventum eiusdem hospitalis factis, seu alias, non solum diversis ex castris et locis ac redditibus huiusmodi privatum, verum etiam plurimo aere alieno oneratum fuerat, ex quo magnum et notabile interesse quotannis solvere cogebatur; et quod, nisi praemissis aliquod efficax et vehemens remedium adhiberetur, verisimiliter formidari poterat ne, aere alieno huiusmodi ex solutione ipsius interesse in dies crescente, hospitale praedictum aliquam notabilem iacturam incurreret.

§ 2. Et propterea considerans quod, si eidem hospitali aliquod certum et continuatum ac nunquam deficiens regimen aliquot proborum et timoratae conscientiae virorum constitueretur et ordinaretur, exinde profecto res et negotia ipsius hospitalis diligentius et solertius ac cum maiori eorum notitia ad Dei laudem et honorem administrarentur; nec ipsum hospitale expensis manutenendi praep-

Temporibus Iulii III hospitalis S. Spiritus in Saxia multo aere alieno gravatum.

Propositura suppressa, ad eius gubernium et administrationem instituit Iulius confraternitatem, nonnullis datis legibus.

ptorem, qui ut plurimum praelatura fungi consueverat, gravaretur; indeque dictum aes alienum citius dilui, ac aliis inconvenientibus praedictis facilius occurrere, ac curae infirmorum et pauperum atque infantium praedictorum efficacius insisteret, praemissis cum fratribus suis, de quorum numero tunc eramus, mature discussis et desuper diligenti consideratione praehabita, de eorum consilio et assensu, praepceptoriam praedictam, quae conventualis et caput aliarum praepceptoriarum ab eodem hospitali dependentium existebat, ut praefertur, vacantem per suas literas perpetuo suppressit et extinxit, ac in ecclesia dicti hospitalis unam christifidelium confraternitatem, sub invocatione eiusdem Sancti Spiritus, erexit et instituit; et quod ex tunc de cetero perpetuis futuris temporibus hospitale praedictum per sex aut, arbitrio eiusdem confraternitatis, plures seu pauciores ab ea eligendos confratres confraternitatis huiusmodi, quorum saltem unus esset praelatus et aliqui in dignitate ecclesiastica constituti, ac reliqui omnino clericali caractere insigniti et nullatenus coniugati existerent, et quorum dimidia seu, eiusdem confraternitatis arbitrio, alia maior pars singulis annis mutaretur et variaretur, ita ut alicuius eorum officium ultra biennium durare nequiret, et aliqui ex prioris anni rectoribus seu administratoribus cum noviter electis, ut rerum notitia melius haberi posset, semper remanerent, cum ea qua deceret charitate regeretur et gubernaretur; ac qui ex eis sic electis maiori dignitate praeditus foret, se praepceptorem hospitalis praedicti inscribere et denominare, ac ab aliis inscribi et denominari, diversaque tunc expressa et alia, per pro tempore existentem praepceptorem dicti hospitalis in spiritualibus et temporalibus fieri et exerceri solita, facere et exercere posset, et

tam ipse quam alii cum eo coelecti ac reliqui in cura, regimine et administratione praedictis secundo anno remanentes, singulis hebdomadis semel aut pluries, prout, iuxta rerum et negotiorum occurrentiam, opus foret, in domibus ipsius hospitalis convenire, ac illius negotia et res insimul tractare et expedire, necnon curae, regimini et administrationi ipsius hospitalis intendere, ac omnia et singula per pro tempore existentem praepceptorem hospitalis huiusmodi in temporalibus fieri et exerceri solita, in eisdem temporalibus facere et exequi possent et deberent ac omnino tenerentur, de simili consilio statuit et ordinavit, prout in ipsis literis, quarum tenorem, ac si de verbo ad verbum insereretur, praesentibus haberi volumus pro expresso, plenius continetur.

§ 3. Cum autem, ex forma literarum earundem, ad curam, regimen et administrationem hospitalis huiusmodi eligantur viri ecclesiastici, et huiusmodi viri, licet probi et timoratae sint conscientiae, curiales tamen existentes et diversis suis et animorum suorum occurrentiis impliciti, et quandoque negociis in ipso hospitali contingentibus, quae magna et laboriosa existunt, minus idonei, nunc temporibus statutis convenire nequeant, nunc diversa sentiant; et quasi res et negotia dicti hospitalis communiter possideant, ea quandoque communiter negligent, et sic non solum ipsi eam, quae sperabatur, utilitatem dicto hospitali non afferant, verum etiam ex praemissis negotia ipsius hospitalis in longum protrahantur, et provisiones necessariae temporibus debitis non fiant, in maximum eiusdem hospitalis et in eo pro tempore receptorum infirmorum et pauperum ac expositorum infantium detrimentum.

§ 4. Nos, praemissis occurrere, et hospitale praedictum, ne illi desit caput, per quod illius membra regantur, in su-

Hoc remedium hospitalis necessitatibus minime consultum est ob inscitiam vel negligentiam confratrum.

Revocatis Iulii literis, praepceptoriam restituit Paulus.

1 Forte amicorum (n. r.).

Praeceptorem
constituit Fran-
ciscum Cappel-
lum.

um pristinum statum restituere, eique de praepatore utili et idoneo, ad quem omnia deferantur, et qui per suos idoneos ministros operis et laboris patientes omnia disponat, et curae eiusdem hospitalis, tam in spiritualibus quam in temporalibus, intendat, et solus gloriam et laudem recti regiminis consequatur; et e contra dedecus et poenam illius curae neglectae aut non recte administratae sentiat, providere volentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de mera deliberatione et certa scientia nostris, hospitale praedictum adversus suppressionem et extinctionem praedictas, necnon in pristinum et eum, in quo, ante quam illae emanarent, erant, statum, apostolica auctoritate, tenore praesentium restituimus, reponimus et plenarie reintegramus, ac restitutum, repositum et plenarie reintegratum esse decernimus et declaramus; necnon literas praedictas, omniaque et singula in eis contenta, suppressionem et extinctionem huiusmodi concernentia, auctoritate et tenore praedictis revocamus, cassamus, irritamus et annullamus, ac pro revocatis, cassis, irritis et nullis ac infectis et viribus omnino vacuis haberi volumus; et pro potiori cautela in praedicto hospitali eademmet praepatoriam, quae in eo, ut praefertur, erat, quae conventualis et caput aliarum praepatoriarum praedictarum existat, ac privilegiis, indultis, favoribus, exemptionibus, libertatibus, iurisdictionibus, auctoritatibus et facultatibus ac demum iuribus omnibus, quibus ante illius suppressionem et extinctionem praedictas utebatur, potiebatur et gaudebat, ac in eorum omnium possessione reali et actuali, in qua prius erat, et nunc existat et esse censeatur in omnibus et per omnia, perinde ac si praepatoria praedicta nunquam suppressa aut extincta fuisset, de novo erigimus et instituimus.

§ 5. Et insuper, sperantes quod dilectus filius magister Franciscus Cappellus, clericus Veronensis, notarius et familiaris noster, gratia sibi suffragante divina, eidem hospitali esse poterit plurimum utilis et etiam fructuosus; et propterea volentes eidem Francisco, qui et continuus commensalis noster existit, et quem, tam familiari experientia quam etiam fide dignorum testimoniis, morum honestate decorum, in spiritualibus providum, etiam temporalibus circumspectum, ac summa in Deum pietate et singulari in Christi pauperes charitate praeditum, aliisque multiplicum virtutum donis insignitum esse iam dudum novimus, gratiam facere specialem, ipsumque Franciscum a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes, eundem Franciscum, coram nobis personaliter constitutum, in fratrem dicti hospitalis auctoritate et tenore praedictis recipimus, ac sibi habitum, per fratres ipsius hospitalis gestari solitum, iuxta eiusdem hospitalis consuetudinem, exhibemus, et professionem regularem per eosdem fratres emitti solitam, quam idem Franciscus in nostris manibus sponte emisit, eidem auctoritate et tenore recipimus et admittimus. Necnon praepatoriam praedictam, cuius et illi annexorum fructuum, reddituum et proventuum verum, secundum communem estimationem, valorem annum praesentibus haberi volumus pro expresso, per restitutionem, repositionem et reintegrationem, ac erectionem, et institutionem huiusmodi apud Sedem Apostolicam vacantem, de qua, pro eo quod nos dudum omnes praepatorias ceteraque be-

neficia ecclesiastica, cum cura et sine cura, saecularia et quorumvis Ordinum regularia, apud dictam Sedem tunc vacantia et in antea vacatura, collationi et dispositioni nostrae reservaveramus, decernentes ex tunc irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contingeret attentari. Nullus, praeter nos, hac vice disponere potuit sive potest, et si ipsa praepatoria dispositioni apostolicae specialiter vel alias generaliter reservata existat, et ad eam consueverit quis per electionem assumi, eique cura etiam iurisdictionalis immineat animarum, cum annexis huiusmodi, ac omnibus iuribus et pertinentiis suis, apostolica auctoritate praedicta, sibi motu simili conferimus, et de illa etiam providemus; eumque Religioni Sancti Spiritus huiusmodi et dilectis filiis illius domorum praepatoribus, rectoribus, fratribus et personis in praepatorem generalem praeficimus.

Clausulae irritantes.

§ 6. Decernentes, prout est, irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentatum forsitan est hactenus vel in posterum contigerit attentari.

Deputati exequutores harum literarum.

§ 7. Quocirca venerabilibus fratribus nostris patriarchae Hierosolymitano et Venafrensi ac Polensi episcopis per apostolica scripta, pari motu mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, eundem Franciscum vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem praepatoriae hospitalis huiusmodi ac annexorum, iuriumque et pertinentiarum praedictorum inducant auctoritate nostra, et defendant inductum, amoto exinde quolibet detentore, prout nos etiam per praesentes inducimus et amovemus, facientes eundem Franciscum vel pro eo procuratorem praedictum ad praepatoriam hospitalis huiusmodi, ut est moris, admitti, sibi que de il-

lius ac annexorum praedictorum fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obventionibus universis integre responderi; ac a praedictis conventu, praepatoribus, rectoribus et personis obedientiam et reverentiam congruentes, necnon a dilectis filiis vassallis et aliis subditis eiusdem hospitalis consueta servitia et iura sibi ab eis debita integre exhiberi. Contra dictores, auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo.

Derogatio contrariorum.

§ 8. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac hospitalis et Ordinis necnon Religionis praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis eidem hospitali et Religioni, sub quibuscumque tenoribus et formis ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, etiam motu simili aut alias quomodolibet concessis, et etiam iteratis vicibus approbatis et innovatis, illis praesertim, quibus, inter alia, caveri dicitur expresse quod, occurrente vacatione praepatoriae hospitalis huiusmodi, praedicti conventus electionem de futuro praepatore, quibusvis provisionibus apostolicis semotis, cum consilio et auctoritate pro tempore existentis ipsius hospitalis protectoris, facere; et sic electum pro tempore existenti Romano Pontifici, per eum in praepatorem ipsius hospitalis instituendum, praesentare debeant. Quibus omnibus, etiam si, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso et forma in illis tradita ob-

servata, inserti forent, praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; aut si pro alio vel aliis in dicto hospitali scripta apostolica forsant sint directa; seu si aliqui super provisionibus sibi faciendis de praeceptoris huiusmodi speciales, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in dicta Urbe generales dictae Sedis vel legatorum eius literas impetraverint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum, quibus omnibus ipsum Franciscum in assecutione dictae praeceptoriae volumus anteferri, sed nullum per hoc eis, quoad assecutionem praeceptoriarum vel beneficiorum aliorum, praeiudicium generari; seu si conventui praedictis vel quibusvis aliis, communiter vel divisim; ab eadem sit Sede indultum quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur, et ad id compelli, aut quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint. Quodque de praeceptoris huiusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis, ad eorum collationem, provisionem, praesentationem, electionem seu quamvis aliam dispositionem, coniunctim vel separatim, spectantibus, nulli valeat provideri per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Et qualibet alia dictae Sedis indulgentia generali vel speciali, cuiuscumque tenoris existat, per quam, praesentibus non expressam vel totaliter non insertam, effectus huiusmodi gratiae impediri valeat quomodolibet vel differri, et de qua eiusque toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quin-

gentesimo quinquagesimo sexto, idibus iunii, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 13 iunii 1556, pontif. anno II.

XV.

Cancellariae criminales Status Ecclesiastici, ex quavis causa, praeterquam vere onerosa, quibuscumque concessae, Reverendae Camerae Apostolicae applicantur; ordinationesque per cancellarios observandae praefiniuntur, cum privilegiorum elargitione.

Paulus episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex nonnunquam, secundum varietatem temporum, statuta mutat humana, et alias desuper disponit, prout evidens subditorum utilitas et aliae rationales causae id exposcunt. Cum itaque, sicut nobis nuper innotuit, officia notariatus seu Cancellariae in criminibus et civitatum et terrarum nobis et Romanae Ecclesiae subiectarum, et per legatos, vicelegatos, gubernatores, potestates et alios officiales ex commissione apostolica regi et gubernari solitarum, propter diversas salariorum ex eisdem officiis percipi solitorum inter alias personas divisiones, diversa onera et gravamina patiantur, et inde fiat ut ipsi notarii seu cancellarii saepius subditos civitatum et terrarum earumdem diversis et iniustis exactionibus afficiant, et in illis, causante contributione huiusmodi, manuteneantur, et, quod peius est, propter recessum et diversas mutationes eorumdem notariorum seu cancellariorum, acta, sententiae, condemnationes, instrumenta et aliae scripturae officiorum huiusmodi, cum ea qua decet diligentia non conserventur, et saepius per eosdem notarios et cancellarios in diversas mundi regiones asportentur, in grave subditorum eorum-

† Criminalibus, Cherub. (n. r.).

dem et fisci ac Camerae Apostolicae damnum, praeiudicium et iacturam.

Revocat hic Pontifex quascumque concessionem cancellariorum, praeterquam ex causa onerosa factas, easque Camerae Apostolicae applicat.

§ 1. Nos, praemissis, quantum possumus, obviare volentes, ac singulas provisiones, concessionem et quasvis alias dispositiones de praedictis notariatus et Cancellariae officiis in criminalibus, ac, ubi civilia negotia per notarium seu cancellarium exerceri solent, etiam de huiusmodi officiis, quae non sint ad dispositionem communitatis loci, etiam in civilibus; necnon etiam de officiis notariatus civilium causarum provinciarum, nobis et dictae Sedi subiectarum, quae per deputatos a legatis et vicelegatis pro tempore hactenus exerceri solita sint et ad praesens exercentur, quibusvis personis, cuiuscumque dignitatis existentibus, per quoscumque Romanos Pontifices ac etiam nos et eosdem legatos, vicelegatos, gubernatores, potestates ac alios officiales, perpetuo vel ad tempus, alias quam ex causa onerosa, factas, eorum veriores tenores, datas et decreta, etiam irritantia, in eis apposita, ac causas propter quas factae et concessae fuerunt, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, harum serie revocantes et annullantes, et revocatas et annullatas esse, nullasque et invalidas nulliusque roboris vel momenti existere, et nemini suffragari aut prodesse posse decernentes; ipsaque officia a quibusvis legationibus, guberniis, potestariis et aliis officiis penitus et omnino perpetuo dismembrantes et separantes; ac pro tempore existentes legatos, vicelegatos, gubernatores, potestates et alios officiales ulterius in eisdem officiis notariatus et Cancellariae se intromittere, aut alias de illis aliquo modo disponere nullatenus posse neque debere, illaque exercentes ab illis amovendos esse et amoveri debere decernentes, ac eadem officia Camerae praedictae applicantes et ad Camerae ipsam in futurum perpetuo spectare declarantes.

§ 2. Venerabilem fratrem nostrum Hieronymum, episcopum Torcellanum, modernum et pro tempore existentem thesaurarium nostrum generalem, totius Status Ecclesiae et Camerae huiusmodi commissarium generalem, ad omnia et singula notariatus et Cancellariae, in criminalibus, et, ubi causae civiles et criminales mixtim et per unum et eundem notarium exerceri solent, etiam in civilibus, quarumcumque civitatum, terrarum et castrorum totius Status Ecclesiastici; necnon notariatus similium causarum provinciarum huiusmodi, etiam sub legationibus quorumcumque sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium, aut ipsorum cardinalium vel aliarum personarum ad vitam seu alias eis concessarum comprehensa, cum eorum scripturis, si quae reperiantur, necnon honoribus, oneribus et emolumentis, ac cum obligationibus, clausulis, cautelis, decretis et capitulis infrascriptis, necnon pactis et conditionibus, et pro pretio seu pretiis dicto thesaurario bene visis, in utilitatem ipsius Camerae convertendis et applicandis, ad vitam quibusvis personis vendendum et alienandum nomine eiusdem Camerae et in illius utilitatem, motu proprio et ex certa scientia nostra ac de apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, constituimus et deputamus. Dantes et concedentes illi plenam et liberam facultatem, auctoritatem et potestatem Camerae ipsam, praemissorum occasione, in amplissima forma obligandi, aliaque in praemissis et circa ea necessaria et opportuna faciendi et exercendi; ac unum vel plures commissarios, cum eisdem facultate, potestate et auctoritate ac alias, prout sibi videbitur, ad praemissa deputandi. Ac decernentes quascumque venditiones, alienationes, concessionem de eisdem officiis per eundem thesaurarium et commissarios per eum pro tempore deputatos, nomine eiusdem Camerae facien-

† Leg. forsitan singula officia (n. r.).

Thesaurarium-que deputat ad illas alienandum ad vitam tantummodo.

das, perpetuis futuris temporibus validas et efficaces existere, et ad omnia, quae per eos fieri super praemissis contigerit, Cameram ipsam omnino teneri et obligatam esse; nec personas ipsas, quibus officia huiusmodi emptionis titulo, per thesaurarium seu commissarios ipsos concedentur, per legatos, vicelegatos, gubernatores, potestates et alios officiales praefatos pro tempore existentes, quovis modo, directe vel indirecte, quovis quaesito colore vel ingenio, desuper molestari seu impediri posse, neque debere. Sed si ipsos desuper molestari aut impediri contigerit, Cameram ipsam ad illos defendendum et manutenendum omnino teneri. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, etiam dictae Romanae Ecclesiae cardinales et causarum Palatii Apostolici auditores, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi ac interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et interpretari debere; ac ex nunc irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§ 3. Volumus autem quod singulorum praedictorum officiorum, quando per illa retinentium resignationes aut obitus seu quaecumque aliam dimissionem vel amissionem vacare contigerit, expeditiones fiant per supplicationem, in omnibus et per omnia, prout alia officia Romanae Curiae vacabilia expediuntur et expediri solita sunt. Quodque huiusmodi officia possint vendi per ipsum thesaurarium pro eo meliori pretio quod reperitur, literasque patentes desuper expediri, et per mortem illa obtinentium vacent, nisi prius hic in alma Urbe nostra aut extra eam, ad instar aliorum officiorum vacabilium, vendita aut cessa fuerint, quae venditiones seu cessiones expediri debeant more solito per supplicationes exhibendas pro tempore existenti nostro et successorum nostrorum Romanorum Pontificum datario.

§ 4. Et insuper huiusmodi officiis liceat accipere pecuniam in societatem, prout accipitur super aliis officiis vacabilibus, servata tamen forma moderationis per nos ultimo factae.

§ 5. Et quod nemini provincialium liceat emere officia notariatum generalium illius provinciae, quae intelligi debeat omnis ea regio, quae per unum legatum seu gubernatores regi est solita. Alia vero officia particularia civitatum, terrarum et locorum a quovis emi possint, dummodo talis emptor non sit illius civitatis, terrae seu loci, eiusque territorii et districtus.

§ 6. Et insuper ipsi notarii utantur, potiuntur et gaudeant omnibus immunitatibus, exemptionibus, praerogativis, honoribus et privilegiis, quibus notarii dictae Curiae utuntur, potiuntur et gaudent, ac si in dicta urbe residerent. Sitque eorum iudex eiusdem Camerae auditor generalis, excepto in rebus ab eorum officiis dependentibus.

§ 7. Ipsique notarii habeant facultatem quaecumque arma gerendi per totum Statum Ecclesiasticum, et quoad praecedentiam cum aliis loci notariis, ac etiam quoad immunitates et exemptiones, servetur id quod servari consueverat ante venditionem huiusmodi officiorum.

§ 8. Nec ipsi notarii et cancellarii teneantur neque sint obligati lucra eorum participare seu dividere cum ipsis legatis, gubernatoribus, potestatibus, locatentibus aut aliis superioribus sive communitatibus; sed totum id, quod secundum taxas infrascriptas lucrabuntur, sit eorum liberum.

§ 9. Et e contra legati seu gubernatores aut alii praedicti non teneantur, praeter voluntatem eorum, victum praestare cancellariis et notariis ipsis, sed tantum habitationes eis dari solitas consignent.

§ 10. Sigillum tamen excipitur, cuius emolumentum sit superioris. Et secretariae provincialium sint reservatae.

Et desuper accipiuntur pecunia ad societatem.

Provinciales eas non possunt habere.

Cancellarii gaudeant privileg. notariorum Curiae Romanae;

Arma gestare possint;

Lucra cum gubernatorib. non participant;

Habitationem ab eis habeant.

Sigillum et secretaria est gubernatoris.

Cancellarii tantum se rogant de pace etc.;

§ 11. Nullusque alius notarius, tam in curiis generalibus quam in particularibus civitatibus, terris et locis, possit rogari et scribere acta seu contractus cautionis, pacis et induciarum, aut alias scripturas et praecepta causarum criminalium aut aliarum per similes cancellarios et notarios criminales rogari solitarum. Decernentes irritum et inane quicquid per alios esset scriptum aut receptum.

Aliis contractibus ipsi rogari possunt;

§ 12. Quodque ipsi notarii sive cancellarii criminales possint etiam rogari de quibuscumque contractibus civilibus, dummodo non sit expresse prohibitum per statuta, ordinationes sive privilegia illius loci.

Taxas observant;

§ 13. Solutiones vero recipere non possint, nisi secundum taxas in scriptis editas in quovis loco; et ubi non essent taxatae, vel taxae per desuetudinem abrogatae essent, secundum consuetum, quod consuetum cum interventu gubernatoris aut alterius officialis declarare et taxare, eademque taxas scribere aut typis excudi facere et publicare possint et debeant communitates locorum, adeo ut omnibus notae sint. Et talis notarius accipiens ultra debitum, prima vice teneatur ad restitutionem parti solventi et quadruplum dictae Camerae Apostolicae; secunda vice, ultra restitutionem parti solventi, et ultra quadruplum dictae Camerae Apostolicae, teneatur ad poenam quinquaginta ducatorum auri de Camera applicandorum ipsi Camerae; tertia vice, ultra restitutionem, ad arbitrium iudicis, possint privari eorum officiis.

Examen non revelent, neque dent copiam, absque iudicis decreto;

§ 14. Nec possint ipsi cancellarii et notarii revelare aliquod examen cuiuscumque rei pro quavis causa, aut illius copiam dare, nisi prius a iudice decretum fuerit quod dari debeat, sub poena amissionis officii, super quo procedi possit contra eos criminaliter, et accusator lucratur quartam partem.

§ 15. Teneanturque et obligati sint dicti cancellarii et notarii tenere infrascriptos libros, videlicet: unum chartae membranae, coopertum corio, in quo simul ac rogati fuerint de aliqua sententia, tam condemnatoria quam absolutoria, authenticam extendendo, cum subscriptione et signo suo, infra tres dies scribere debeant, sub poena vigintiquinque ducatorum eidem Camerae applicandorum; et alium chartae papyri, in quo teneantur scribere omnes inquisitiones, denuncias et querelas; ac alium similem in quo testium examina scribantur; necnon alium similem in quo scribantur omnes actus ordinarii occurrentes, cum productis scripturarum quarumcumque, tam pro fisco quam pro aliis, neque aliquam scripturam restituere debeant, nisi prius in eodem libro registrata fuerit; ac alium similem, in quo scribantur omnia examina facta pro informatione Curiae et quaevis alia informatio, quae daretur contra quemcumque reum, et omnia examina seu constituta ipsorum reorum; et alium similem librum, in quo scribantur omnes cautiones induciarum et pacis ac alterius cuiuscumque generis instrumenta, tam ad officium quam ad particulares personas spectantia, de quibus rogabuntur; reliquum vero similem librum in quo scribantur omnes supplicationes gratiarum, cuiuscumque generis aut commissionum, quae venirent super causis criminalibus sive mixtis; nec aliquem processum cassare possint, etiam de mandato superioris, sine supplicatione, nec antequam in dicto libro sit registrata; et si secus fiet, irritum sit et inane, ac cancellarius sive notarius, pro qualibet vice, cadat in poenam quinquaginta scutorum praefatae Camerae applicandorum, a qua poena se excusare non valeat sub praecepto alicuius superioris, praeterquam Romani Pontificis; necnon in eodem libro teneantur scribere omnia inventaria

Libros hinc enunciatos teneant;

Cancellarii sunt resignabiles et vacabiles uti alia officia Romanae Curiae;

simul ac fient, sub eadem poena, quae inventaria, pro causis criminalibus aut mixtis, nec scribi nec fieri, etiam de mandato superioris, possint ab alio, quam a praedicto notario et cancellario sive eius substituto. Quodque omnes praefati libri sint titulati secundum ipsorum continentiam, et articulati ac bullati per ordinem paginarum, cum signo communitatis illius loci, in quo libro, infra octo dies a die rogatus seu praesentationis aut productionis computandos, describantur et registrentur, et in publicam formam redigantur et subscribantur, sub poena arbitrio syndicatorum.

Syndicatus alia
pa debent;

§ 16. Item, teneantur et sint obligati, quotiescumque mutabitur gubernator vel potestas sive alius quivis iudex aut superior, qui in huiusmodi officio inseriverint, stare syndicatui, una cum eodem superiore sub eisdemmet syndicatoribus.

Scripturas of-
ficii consignare
teneantur;

§ 17. Ac sive cesserint sive renunciarint huiusmodi officium, consignare omnes scripturas et libros per inventarium subscriptum a cedente et emente ac cancellario communitatis illius loci, absque reservatione alicuius scripturae, quod inventarium, ad evitandas fraudes, servetur penes dictum communitatis cancellarium. Idemque fiat, si officium vacaverit per privationem; et si vacaverit per mortem, haeredes teneantur facere huiusmodi consignmentem.

Officia per sub-
stitutos exer-
cere valeant.

§ 18. Possintque praedicti cancellarii et notarii huiusmodi officia exercere per substitutos eiusdem sufficientiae ab ipsis eligendos, dummodo non sint eiusdem provinciae, si officia fuerint generalia; sed si fuerint particularium civitatum et locorum, substituti sint earum qualitatum quae per praesentia capitula requiruntur in cancellariis et notariis principalibus, qui substituti admitti non possint, nisi prius in Camera ipsa idoneas cautiones praestiterint de fideliter exercendo dicta

officia et de stando syndicatui, sicut superius est ordinatum de notariis principalibus, sub poenis praedictis, cum hac declaratione quod, casu quo huiusmodi substituti et eorum cautiones non fuerint idoneae, aut non solverint poenas contentas in praesentibus capitulis, pro eis notarius principalis teneatur ad omne damnum et interesse sive restitutionem per dictos substitutos fiendam, et sub poena amissionis officii in casibus praedictis, praeterquam si substituti huiusmodi solverent ipsi summam aequivalentem officio; et quae de notariis ad criminalia dicta sunt et ordinata, servare teneantur respective etiam notarii ad civilia, quorum officia iuxta supradicta vendi et alienari possint.

§ 19. Non obstantibus quibuscumque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac civitatum et terrarum ac provinciarum huiusmodi statutis et consuetudinibus, necnon quibusvis facultatibus et indultis, quibusvis legatis, vicellegatis, gubernatoribus, potestatibus et aliis personis per quoscumque Romanos Pontifices et Cameram ipsam ac etiam nos, necnon quibusvis donationibus, concessionibus et aliis dispensationibus quibusvis personis de huiusmodi officiis quomodolibet factis, dummodo non ex causa onerosa, quae tamen infrascriptis legibus ac ordinationibus subiacere intelligantur; privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis eisdem provinciis, civitatibus et terris per praedecessores praedictos ac etiam nos et eandem Cameram, etiam motu proprio, etiam consistorialiter ac alias quomodolibet concessis, approbatis et innovatis, quas et quae, illorum omnium vim, effectum, datas et tenorem pro expressis habentes, ad effectum praemissorum, revocamus, irritamus et annullamus, illisque specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Quibuscumque
non obstantibus.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo sexto, kalendis septembris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 1 septembris 1556, pont. an. II.

XVI.

Contra occupantes aut invadentes bona, terras et loca Reverendae Camerae Apostolicae; et contra se ingerentes in beneficiis ecclesiasticis, non expeditis literis apostolicis; ac non solventes in tempore annatas et quindennia, census, canones aliaque regalia dictae Camerae debita ¹.

Paulus episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Incumbentia nobis et Camerae nostrae Apostolicae in dies graviora onera nos admovent et cogunt ut indemnitati ipsius Camerae, quantum cum Deo possumus, diligenter intendamus.

Gregorius XII
poenas hic ex-
pressas imposuit occupanti-
bus bona Reverendae Camerae
Apostolicae.

§ 1. Nam, licet felicitis recordationis Gregorius XII universis et singulis, cuiuscumque gradus, status, ordinis, praeminentiae vel conditionis existant, etiam si pontificali aut regali vel reginali seu quavis alia ecclesiastica vel mundana dignitate praefulgeant, etiam si fuerint S. R. E. cardinales, districtius inhibuerit ne aliquid de bonis mobilibus et stabilibus, quae ad dictam Cameram quomodolibet pertinuerint, directe vel indirecte, quovis quaesito colore, invadere, capere, detinere aut occu-

¹ Adversus huiusmodi occupatores vide Ioannis XXI constitutionem xxx, *Inter*, tom. IV, pag. 298; Clementis VI constitutionem VIII, *Etsi solertem*, tom. IV, pag. 484; Leonis X constitutionem XIII, *Inter*, tom. V, pag. 625; ac bullas in die Coenae Domini quotannis a Summo Romano Pontifice legi solitas, quarum aliquas in hoc opere posui.

pare praesumant, alioquin personae talia praesumentes, nisi, infra decem dies a praesumptionis tempore proxime enumerandos, ea restituerint aut revelaverint agentibus eiusdem Camerae vel aliis, per quos ad Romanum Pontificem pro tempore existentem perveniant, poenam dupli; et si bona occupata valorem decem florenorum auri transcenderint, sententiam excommunicationis incurrant, a qua non nisi certis tunc expressis modo et forma absolvi possint; et ultra poenam et sententiam praefatas, si personae ecclesiasticae fuerint, omnibus praelaturis, dignitatibus et beneficiis ecclesiasticis quae obtineat, absque aliquo hominis ministerio, sint privati, et inhabiles ad illa vel alia in posterum obtinenda; si vero laici extiterint, omnibus feudis et bonis, quae in terris ipsius Romanae aut aliarum ecclesiarum obtinent, etiam sint privati, et feuda ad dominos devoluta, et bona huiusmodi eidem Camerae confiscata.

§ 2. Et Alexander V per unam staterit et decreverit quod illi, quibus in futurum, de patriarchalibus seu metropolitanis vel aliis cathedralibus ecclesiis ac monasteriis seu prioratibus conventualibus, etiam in administrationem vel commendam seu alias, quomodolibet provideri contingeret, sub poena privationis ecclesiarum, monasteriorum et prioratuum huiusmodi ac omnis iuris eis ex provisionibus praefatis quomodolibet acquisiti, quam quemlibet negligentem incurrere voluit eo ipso, ac eius ecclesias, monasteria et prioratus ex tunc, prout ex ea die, vacare, et Sedis Apostolicae dispositioni specialiter reservata esse decrevit et declaravit, tenerentur et deberent, infra annum a die provisionis computandum, literas super eorum provisionibus huiusmodi in totum, usque ad earum receptionem inclusive, expedire fecisse; et interim, sub eadem poena, per se vel alios,

Alexander V
decrevit ut provi-
sioni de ecclesiis
expediti face-
rent super pro-
visionibus litem
apostolicas
infra annum; et
literis non expeditis,
regimini
ecclesiarum se non
ingerent.

¹ Aut. Cherub. (n. r.).

absque literis ipsis, de regimine et gubernatione seu administratione ecclesiarum, monasteriorum et prioratum praefatorum vel alicuius eorum seu honorum eorumdem, in spiritualibus vel temporalibus, nullatenus se ingerere vel aliter se immiscere, aut super his vel eorum aliquo, seu dependentibus vel connexis, iurisdictionem aliquam quomodolibet exercere praesumerent, decernentes ex tunc irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 3. Ac Pius II per aliam statuerit et ordinaverit atque decreverit et declaraverit quod omnes et singulae obligationes, quae ex illa die super annatas quorumcumque beneficiorum in dicta Camera reciperentur, intelligerentur quod obligati, si infra eis praefixos terminos collectoribus Camerae in partibus pro tempore existentibus satisfacere defecissent, ipso facto, lapsis ipsis terminis, tam sententiam excommunicationis, incurrerent, quam beneficiis, pro quibus in dicta Camera se obligassent, omnino privati esse censerentur. Illi vero qui non pro se, sed pro aliis super huiusmodi annatis se obligarent, ultra incursum sententiae excommunicationis huiusmodi, si in termino constituto dictae Camerae vel eius collectoribus non solvissent, omnibus beneficiis, quae obtinerent, ipso facto privati esse intelligerentur, et eorum beneficia huiusmodi possent, in eventum praefatum, per quemcumque licite et libere impetrari.

§ 4. Et Innocentius VIII, per reliquam constitutionem suam, ordinationem Pii omniaque et singula in ea contenta comprobaverit, et statuerit quod illi qui dictae Camerae se ex tunc obligarent, sententiam excommunicationis et poenam privationis huiusmodi, iuxta ordinationem Pii

huiusmodi, omnino incurrerent, et impetrantes beneficia per privationem eandem vacantia, vel contra eos de ipsa privatione excipientes, per quoscumque auditores audiri deberent; nec eo praetextu, quod ordinatio praefata non fuisset recepta, aut moribus utentium comprobata, repelli possent. Et insuper voluerit quod quietantiae, quas praefati obligati a collectoribus seu subcollectoribus Camerae Apostolicae haberent, nullam fidem facerent, nisi per publicum probarentur instrumentum.

§ 5. Necnon Iulius etiam II, Romanus Pontifex praedecessor noster, sua constitutione perpetuo valitura declaraverit, decreverit, statuerit et ordinaverit quod constitutiones Alexandri, Pii et Innocentii praedecessorum huiusmodi, etiam quoad censuras et poenas, etiam privationis, in eis expressas quoad futura, in omnibus et per omnia, iuxta illarum tenores, omnino inviolabiliter perpetuis futuris temporibus observarentur. Et quod illi, quos pro annatis huiusmodi dictae Camerae teneri contingeret, etiam si illas solvere non promisissent, seu ad illarum solutionem se aliter specialiter non obligassent, si literas apostolicas, aliqua machinatione vel fraude adhibita, absque solutione annatae aut obligatione, in eadem Camera recepissent, dummodo beneficia ipsa forent realiter assecuti, ad solutionem annatae et iurium praedictorum efficaciter tenerentur: et nisi infra quatuor, si citramontani; et octo menses, si ultramontani forent, de annata debita satisfacerent eidem Camerae vel eius collectoribus, et de satisfactione huiusmodi per instrumentum publicum constaret, lapso termino praefato, beneficiis, pro quibus de annata solvenda tenerentur, omnino essent et intelligerentur eo ipso privati.

§ 6. Et demum dilectus filius Alexander Pallenterius, noster et Camerae nostrae Apostolicae procurator fiscalis, coram di-

Iulius II declaravit et ampliatum constitutiones Alexandri, Pii et Innocentii.

Fiscus igitur in Cam. Apostolica acceptavit omnes devolu-

tiones et caducitates per quoscumque aliquid solvere obligatos incurras etc.

lectis filiis Guidone Ascanio, S. Mariae in Via-lata diacono cardinali, nostro et sanctae Romanae Ecclesiae camerario, ac praesidentibus et clericis ipsius Camerae, tunc insimul coadunatis et congregatis, omnes caducitates, devolutiones, privationes iurium, amissiones instrumentorum, et contractuum resolutiones et extinctiones, ac legales, conventionales et quaslibet alias poenas, per quoscumque feudatarios, vassallos, emphyteutas, censuarios, commendatarios, livellarios et conductores ac alios quoscumque, etiam, ratione monasteriorum, ecclesiarum, beneficiorum et congregationum regularium seu exemptionum eis concessarum, Camerae Apostolicae praefatae respondendas vel solvendas, aut aliquid ab ea recognoscen-tes seu aliter solvere obligatos, aut debitores incurras, tam declaratas quam non declaratas, necnon iura quaecumque dictae Camerae et Sedi Apostolicae iam quaesita, vel ex facto tunc praeterito, aut nunc praesenti, seu alias quomodolibet quaerenda, sive realiter sive in spe tantum, et tam ea quae ipso iure et facto quaererentur seu quaesita fuissent, quam illa quae declaratoriam seu sententiam requirerent, acceptaverit ac specialiter et expresse declaraverit; reputaveritque omnes et singulos, qui eatenus non responderant et integraliter non adimpleverant ab ipsis debita et promissa ac conventa, et aliter qualitercumque contraveniant, tam in omittendo quam in committendo, ab eorum praetensis iuribus et contractibus, necnon feudis, censibus, livellis, monasteriis et monasteriorum commendis ac quibuscumque aliis rebus et iuribus cedissee et decadutos privatosque esse, et eorum commendas cessasse, et consequenter omnes eorum praetensas concessionem, omnesque contractus finitos, sopitos et extinctos in favorem ipsius Camerae esse; protestatusque fuerit ali-

quem, cuiusvis status, gradus, qualitatis, conditionis, dignitatis et praeminentiae esset, etiamsi imperiali, regali aut mundana seu ecclesiastica vel quacumque alia dignitate, quae specialem et expressam requireret mentionem, praefulgeret, admitti non debere ad solutionem vel satisfactionem alicuius census, canonis, responsionis vel recognitionis aut cuiuslibet alterius rei promissae, vel debitaee, aut aliter etiam pro usu praerogativarum et exemptionum ac bonorum, rerum ac iurium eis forsitan concessorum et illorum fructuum, reddituum et proventuum dandae seu solvendae, nisi conditionaliter, scilicet sine praeiudicio quorumcumque iurium Sedi et Camerae praefatis ac fisco nostro quomodolibet acquiritorum et competentium, vel quae eis acquiri et competere possent quomodocumque et quodocumque, ex quavis ratione et causa, et particulariter ex eo quod regna, ducatus, civitates, castra, oppida, terrae, villae, tenementa, casalia, lacus, sylvae, proprietates, monasteria, ecclesiae, hospitalia, beneficia, prioratus, praepositatus, dignitates et alia quaecumque bona et iura corporalia et incorporalia ac alterius cuiuscumque generis in feudum ducale et regale, seu alias quomodolibet nobile et gentile seu ignobile, vel census, et emphyteusim perpetuam seu ad tempus, ad generationem et nominationem respective, aut alias quomodocumque et qualitercumque data, vel responsionis seu cuiusvis alterius debiti non factam, aut non perfectam, seu non congruo loco et tempore, aut per illegitimam personam subsecutam; vel ob contraventionem et inobservantiam contractuum et capitulorum, seu alias quomodolibet et ex quacumque causa, etiam invaliditatis concessionum et titulorum et illorum finis aut resolutionis, seu alia, quae de iure vel facto dici et cogitari possent, devoluta, et seu venirent devol-

Pius II statuit obligatos ad solutionem annatarum, non solventes in terminis praefixis, poenae, de quibus hi, incurrere.

Innocent. VIII eius constitutionem habes in tom. V, pag. 311 confirm. constitutionem Pii II, in § 3.

venda, vel spectarent et pertinerent ac spectare et pertinere possent aut deberent, seu quia exemptiones et immunitates praefatae essent finitae et extinctae.

§ 7. Ac successive clerici Camerae huiusmodi per eorum definitivam sententiam declaraverint et procuraverint omnes et singulos feudatarios, vassallos, emphyteutas, censuarios, commendatarios monasteriorum, etiam consistorialium, ac aliorum beneficiorum, necnon livellarios, conductores et alios praefatae Camerae respondententes et solventes, aut aliquid ab ea recognoscentes, seu aliter solvere obligatos, et debitores, qui eatenus non solverant vel non responderant, seu integraliter non adimpleverant ab ipsis debita vel promissa aut conventa, seu aliter qualitercumque contravenerant, tam in omitendo quam in committendo, et eorum quemlibet pro contumacibus et ut contumaces reputandos esse, eosque sic contumaces sententiam excommunicationis ac alias censuras et poenas, etiam privationis, in literis Gregorii et Alexandri praedecessorum huiusmodi ac piae memoriae Pauli Papae III, praedecessoris nostri, contra non solventes et respondententes praefatae Camerae et ad quae tenentur, emanatis contentas, damnabiliter incidisse et incurrisse; ipsos feudatarios, vassallos aut emphyteutas, censuarios, commendatarios, livellarios et conductores aliosque dictae Camerae respondententes vel solventes aut ab ea aliquid recognoscentes vel alias solvere obligatos et debitores, qui eatenus non solverant aut non responderant vel non adimpleverant ab eis debita vel promissa aut conventa, seu aliter quomodocumque contravenerant, tam in omitendo quam in committendo, ab eorum iuribus, contractibus, feudis, censibus, livellis, monasteriis, prioratibus, ecclesiis et beneficiis ac ipsorum monasteriorum commendis, praerogativis et exemptionibus ac

Camera Apost. declaravit tales non solventes incidisse in dictas poenas.

immunitatibus necnon regnis, ducatus, civitatibus, castris, oppidis, terris, villis, tenimentis, casalibus, lacubus, sylvis, hospitalibus, praepositatibus et quibuscumque aliis bonis et iuribus, corporalibus et incorporalibus aut cuiuscumque alterius generis, in feudum ducale, regale et alias quomodolibet, nobile seu ignobile, aut in censum emphyteuticum perpetuum vel temporale, seu ad generationem et nominationem respective, vel alias quomodocumque et qualitercumque, datis vel concessis, cecidisse et privatos fuisse, illorumque commendas cessasse, dictaque monasteria, etiam consistorialia, et beneficia vacare, et eorum concessiones ac contractus omnes in favorem Camerae Apostolicae finitos, sopitos et extinctos esse: necnon eosdem emphyteutas, censuarios, commendatarios, livellarios, conductores et alios quoscumque praefatae Camerae respondententes vel solventes aut ab ea aliquid recognoscentes, vel alias solvere obligatos, aut debitores, qui eatenus iura eisdem Sedi et Camerae non solverant aut responderant et integraliter non adimpleverant ab ipsis debita, promissa vel conventa, aut alias qualitercumque contravenerant, tam in omitendo quam in committendo, iuribus, contractibus, feudis, immunitatibus, exemptionibus et praerogativis praedictis ulterius frui et gaudere non posse, et eis super illis perpetuum silentium imponendum esse.

§ 8. Nihilominus occupatores bonorum huiusmodi ea restituere aut revelare, et hi de quorum personis patriarchalibus seu metropolitanis vel aliis cathedralibus ecclesiis seu monasteriis pro tempore provisio literas super eorum provisionibus huiusmodi expediri facere non curant, quinimmo, literis ipsis non expeditis et ad se non receptis, seu non solutis annatae iuribus Camerae debitis, de regimine et gubernatione seu administratione ecclesia-

Occupatores bonorum Reverendae Camerae cessant, ut hic illa restituere, et provisio ecclesiis ingerunt se administrationi illarum. Ille literis apostolicis non expeditis et non solutis annatis.

rum, monasteriorum, prioratum et aliorum beneficiorum huiusmodi se intromittere, et iurisdictionem eisdem ecclesiis, monasteriis, prioratibus et beneficiis incumbentem exercere; ac praefati occupatores feuda, census, livellos, monasteria et alias res et iura, a quibus, ut praefertur, cecidisse declarati fuerunt, detinere; ac concessionibus eis factis, necnon contractibus iam, ut praemittitur, finitis et sopitis, ac immunitatibus et exemptionibus iam resolutis et cessantibus uti praesument, sententias, censuras et poenas praedictas damnabiliter incurrendo, et in eis more aspidis surdae insurdescendo, in animarum suarum periculum et dictae Camerae dispendium non modicum.

Pontifex confirmat sententiam Camerae et constitutiones praedecessorum.

§ 9. Nos, tam animarum saluti quam eiusdem Camerae indemnitati providere volentes, tam generales, quae anno quolibet, in vigilia et festo Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, fiunt, quam alias contra nonnullos particulares debitores, qui postmodum per eosdem clericos ad solutionem eorum debitorum condemnati fuerunt, in specie factas monitiones et protestationes, necnon protestationem Alexandri procuratoris huiusmodi admittentes, et sententiam praedictam et in ea contenta quaecumque approbantes et confirmantes, necnon eorumdem praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, motu proprio, non ad ipsius Alexandri procuratoris aut alterius pro eo nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de mera deliberatione et ex certa scientia nostra, constitutiones Gregorii, Alexandri, Pii et Innocentii necnon Iulii praedecessorum huiusmodi apostolica auctoritate, tenore praesentium, approbamus et innovamus, ac perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari debere decernimus. Volentes et apostolica auctoritate praefata, sine tamen praeiudicio sententiarum in praefata Camera vel alio tribunali contra par-

ticulares debitores latorum et quarumcumque litium et causarum super huiusmodi debitis vel aliquo eorum indecisarum pendentium, ac iurium fiseo nostro aut ab eo causam habentibus in praemissis quomodolibet competentium, quibus nullo modo praediicare, sed ea omnia in suis statu, gradu, robore et terminis, in quibus de praesenti reperiuntur, remanere et esse volumus.

§ 10. Statuentes quod, nisi infra duos menses a publicatione praesentium computandos, quacumque praescriptione, etiam centenaria et ultra, praetensa vel praetendenda non obstante, occupatores seu detentores bonorum Camerae et Sedis praedictarum ac Romanae Ecclesiae ea restituerint; et feudatarii, vassalli, emphyteutae, censuarii, ac monasteriorum, etiam consistorialium, et prioratum commendatarii, livellarii, conductores et alii praefatae Camerae respondententes, seu alias, etiam ratione exemptionum, libertatum et immunitatum, eis concessarum, vel annatarum, seu quindenniorum, aut aliter qualitercumque et quomodocumque aliquid solvere obligati, seu in aliquo debitores, de eo, in quo Camerae, Sedi et Ecclesiae praefatis tenentur, integre satisfecerint et praemissa seu conventa aut alias ab eis debita non impleverint, omnes et singulas sententias et poenas, tam ecclesiasticas quam temporales, in singulis literis praedecessorum et protestatione Alexandri procuratoris ac sententia clericorum huiusmodi contentas, et etiam privationis feudorum et aliorum bonorum et monasteriorum, etiam consistorialium, quorum occasione etiam propter eorum exemptionem et immunitatem solvunt, ac eorumdem monasteriorum commendarum cessationis eo ipso incurrant et, absque alia declaratione desuper fienda, incurrisse censeantur; feudaque et bona ad nos devoluta et monasteria ipsa per alios a nobis et

Occupatores bonorum, seu debitores Rev. Cam. Apost. non restituentes vel solventes infra duos menses a die publicationis poenas in sententia et constitutione praedicta contentas incurrunt.

dicta Sede libere impetrari possint, prout etiam nos, tenore praesentium, eos omnes sententiis, censuris et poenis praedictis expresse innodamus, ac privatos esse, commendasque cessasse ex nunc decernimus et declaramus; et nihilominus ad satisfactionem Camerae Apostolicae omnino teneantur.

§ 11. Decernentes eos ab alio quam a Romano Pontifice, praeterquam in mortis articulo constitutos, et praevia debita satisfactione, absolvi non posse.

§ 12. Sicque in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et S. R. E. cardinales, ac eorum collegium, in quavis causa et instantia, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi auctoritate et facultate, iudicari et definiri debere; ac si secus super iis a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernimus.

§ 13. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac omnibus illis, quae singuli praedecessores praefati in singulis eorum literis voluerunt non ob stare, ceterisque contrariis quibuscumque. Ut autem praesentes literae ad omnium quorum interest notitiam deducantur, nullusque deinceps adversus eas aliquam excusationem praetendere, aut ignorantiam allegare valeat, volumus et auctoritate apostolica, tenore praesentium, decernimus eas in valvis Camerae Apostolicae tribus vicibus et tribus diversis diebus, dum ipsa Camera durabit, dimitti, affixionemque huiusmodi omnes praefatos afficere in omnibus et per omnia, perinde ac si ipsis et eorum cuilibet personaliter literae huiusmodi intimatae forent; ipsasque demum literas nostras in libro Camerae praedictae ad perpetuam rei memoriam rescribi et registrari.

1 Cherub. legit: *dum ipsa Camera fiet, per aliquem ex cursoribus nostris affigi, et affixas inibi, dum ipsa Camera durabit, dimitti etc.* (n. r.).

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo sexto, octavo kalendas novembris 4, pontificatus nostri anno II.

Anno a nativitate Domini MDLVI, indictione XIV, pontificatus sanctissimi in Christo patris et D. N. D. Pauli divina providentia Papae IV, anno eius II, diebus vero tribus, diversis vicibus et diebus, videlicet XXVI et XXX mensis octobris proxime praeteriti et die III praesentis mensis novembris MDLVI, praesentes retroscriptae literae apostolicae in forma brevis expeditae, affixae et publicatae fuerunt in plena Camera Apostolica, ut moris est, in diebus superius nominatis dum starent ad iura reddendum in forma solita, cum omnibus solemnitatibus in similibus solitis fieri et consuetis, per me Thomam Roger, praefati sanctissimi D. N. Papae cursorem.

Ioannes Freile, magister cursorum.

Dat. die 25 octobris 1556, pontif. anno II.

XVII.

Contra eos qui, pro obtinendis beneficiis, se ipsos pro aliis supponunt, vel annuas pensiones offerunt; aut beneficia impetrant pro aliis, ut ab eis aliquid consequantur; vel pro se ipsis, ut aliis postea cum pensione resignent 2.

Paulus Papa IV, motu proprio, etc.

Inter ceteras curas, quibus ex apostolatus officio assidue urgemur et premimur, ea continue animo nostro fixa fuit, ut be-

1 Kalendis novembris, Cherub. (n. r.).

2 Hoc idem contra ita se pro aliis supponentes vetuit Benedictus XII in eius constitutione XVII. Quoniam, tom. IV, pag. 462; et similem constitutionem contra supponentes se pro aliis, ut literarum apostolicarum expeditionem gratis consequantur, edidit Leo X, constit. XXV, Inhaerendo, tom. V, pag. 690.

neficia ecclesiastica, praesertim curam animarum habentia, personis conferantur idoneis, quae vellent et possent apud ea personaliter residere, scirentque eis laudabiliter deservire. Et ad hoc dilectos filios nostros Bernardinum Sancti Matthaei Tranensem, et Scipionem Sanctae Potentianae de Pisis, ac Ioannem Sancti Ioannis ad Portam Latinam titulorum Reumanum, nuncupatos, presbyteros cardinales, qui, una cum venerabili fratre Francisco episcopo Gebennensi, datario nostro, distributioni et provisioni beneficiorum huiusmodi praesent, iam dudum deputavimus. Verum, cum audiamus eosdem cardinales et datarium, licet in his eam quam possunt maiorem semper adhibuerint et in dies adhibeant diligentiam, personas, quibus beneficia ipsa conferenda sunt, super literatura examinando, de eorum vita et moribus ac beneficiis per eos obtentis aliisque ad praemissa facientibus accurate inquirendo, diversimode tamen circumveniri et falli, ac diversas eis fraudes in praemissis fieri, aliquibus se alios esse simulantibus, et tamquam tales se in examine supponentibus; aliis beneficia pro personis sibi cognitis et id ignorantibus, ut postmodum cum eis beneficia, etiam per simoniacam pravitatem, contractare et super eis pacisci possint; aliis beneficia, tam pro se quam aliis personis, cum oblatione diversarum pensionum annuarum diversis personis, etiam familiaribus, continuis commensalibus nostris, aut aliis, quos ipsi nobis gratos et acceptos esse existimant, annuatim persolvendarum, et sic simoniacam haeresim incurrando; aliis beneficia huiusmodi pro diversis aliis, sub spe pensionem annuam aut aliud commodum temporale ab eis consequendi; aliis beneficia ipsa pro seipsis, animo et intentione et interdum pacto expressa firmate, de eis postmodum in favorem aliorum, qui aliquando minus idonei et non

Bull. Rom. Vol. VI.

67

benemeriti existunt, cum simili pensione aut commodo, aut sine illa vel illo, resignandis et dimittendis, maxima cum instantia obtinere procurantibus.

§ 1. Nos, praemissis fraudibus et dolis ac haeresi simoniaca, quantum cum Deo possumus, efficaciter occurrere volentes, apostolica auctoritate, tenore praesentium, statuimus et ordinamus atque decernimus quod de cetero omnes et singuli, qui, post publicationem praesentium in locis infrascriptis faciendam, occasione beneficiorum obtinendorum, se alios esse simulaverint, et tamquam tales se in examine supposuerint, aut beneficia pro personis id ignorantibus, seu pro se vel pro aliis, cum oblatione alicuius pensionis annuae, aut pro aliis, cum spe pensionem annuam aut aliud quantumvis modicum temporale commodum ab eis consequendi, vel pro se ipsis principaliter, animo et intentione ea postmodum in favorem aliorum, etiam quantumvis idoneorum et benemeritorum, cum simili pensione aut commodo, aut etiam sine eo, resignandi, obtinere procuraverint, cuiuscumque status, gradus, ordinis et conditionis existant, etiam si episcopali aut alia maiori dignitate ecclesiastica vel cardinalatus honore, seu mundana, etiam regia, ducali aut marchionali praeminentia praefulgeant, excommunicationis et anathematis ac maledictionis aeternae sententiam, a qua nisi a nobis aut Romano Pontifice pro tempore existente, praeterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant; nec non privationis omnium et singulorum beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura et sine cura, saecularium et quorumvis Ordinum regularium, per eos in titulum vel commendam aut alias quomodolibet obtentorum, et inhabilitatis ad illa et alia in posterum obtinenda poenam eo ipso, absque alia desuper facienda declaratione, incurrant, ita ut, constituto solum summarie

Prohibitio supponendi se etc. pro obtinendis beneficiis ecclesiasticis.

Absolutionem sibi reservat.

Decretum irritum.

Clausula derogatoria.

Publicatio.

Causa huius constitutionis.